

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного туризму та країнознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____Дудник І.М.
«___» _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

на тему:

Організація туристичної системи Австрії

Виконавець: здобувач вищої освіти 413 групи Стужук Дарина Сергіївна

Науковий керівник: к. геогр. н., доцент кафедри міжнародного туризму та країнознавства Сайчук Віктор Степанович

Нормоконтролер: _____ **Борисюк Оксана Анатоліївна**
(підпис) (П.І.Б.)

КИЇВ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра міжнародного туризму та країнознавства

Спеціальність: 242 «Туризм»

ОПП: «Туризмознавство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Дудник І.М.

«_____» _____ 2021р.

ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Стужук Дарини Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові в родинному відмінку)

Тема дипломної роботи: «Організація туристичної системи Австрії»,

затверджена наказом ректора № 688 /ст від «29» квітня 2021 р.

2. Термін виконання роботи: з «17» травня 2021 р. по «20» червня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: дослідження має теоретичний і практичний характер, виконане на основі аналізу матеріалів періодичних видань, нормативно-правових актів, статистичних даних Всесвітньої туристичної організації та інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

4. Зміст дипломної роботи:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні аспекти організації туристичної системи Австрії

РОЗДІЛ 2. Туристичний потенціал та туристська політика Австрії

РОЗДІЛ 3. Удосконалення туристичної системи та перспективи розвитку туризму в Австрії

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: Рис. 1.1. Економічні субфункції туризму, Рис. 1.2. Взаємозв'язок функцій туризму,

Рис.1.3. Умови формування сфери міжнародного туризму в країні, Рис. 2.1. Міжнародний туризм - доходи, %.

6. Календарний план-графік

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Проаналізувати літературні та інші джерела з проблеми дослідження.	29.04 - 02.05 2021 р.	Виконано
2.	Обґрунтувати об'єкт, предмет дослідження, сформулювати завдання і мету. Написати вступ.	03.05 - 07.05 2021 р.	Виконано
3.	Проаналізувати різноманітні джерела інформації щодо теоретичних основ розвитку туристичної системи. Написати перший розділ.	08.05 - 10.05 2021 р.	Виконано
4.	Проаналізувати сучасний стан туристичного потенціалу та туристичної політики Австрії. Написати другий розділ роботи.	11.05 - 15.05 2021 р.	Виконано
5.	Виявити основні проблеми та перспективи розвитку туристичної системи Австрії . Написати третій розділ роботи та висновки	16.05 - 22.05. 2021 р.	Виконано
6.	Узагальнити результати проведеного дослідження, сформулювати висновки	23.05 - 28.06 2021 р.	Виконано
7.	Підготувати доповідь на попередній захист, розробити демонстраційні матеріали.	29.05 - 01.06 2021 р.	Виконано
8.	Провести роботу над зауваженнями після попереднього захисту дипломної роботи.	02.06 - 06.06 2021 р.	Виконано
9.	Захист дипломної роботи.	14. 06. 2021 р.	

7. Дата видачі завдання: «29» квітня 2021 р.

Науковий керівник дипломної роботи _____ Сайчук В.С.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Стужук Д.С.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи «Організація туристичної системи Австрії»: 71 сторінка пояснювальної записки, 4 рисунки, 2 таблиць, 73 використане джерело.

Мета роботи: аналіз впливу географічного розташування, соціально-економічних особливостей розвитку на організацію туристичної системи як такої, визначення та характеристика провідних туристичних центрів Австрії.

Об'єкт даного дослідження: туристична система.

Предмет дослідження: організація туристичної системи Австрії.

Методи дослідження: статистичний, аналітичний, картографічний, порівняльний, метод асоціацій, метод районування, описовий метод.

Інформаційна база дослідження. У роботі використані наукові дослідження з організації туристичної системи, законодавчо-нормативні джерела, дані Всесвітньої туристичної організації, Інтернет-джерела, науково-практична література з основних проблем роботи.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дипломної роботи можуть бути використані вищими навчальними закладами, для курсів із підготовки та перепідготовки майбутніх фахівців, при викладанні курсів «Організація туристичної діяльності».

ТУРИЗМ, ТУРИСТИЧНА СИСТЕМА, ТУРИСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ТУРИСТИЧНА СФЕРА.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ.....	11
1.1. Функції, умови та фактори розвитку туристичної системи.....	11
1.2. Пріоритетні напрями розвитку туризму в Австрії.....	26
1.3. Методичні аспекти країнознавчих досліджень.....	29
РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ТУРИСТСЬКА ПОЛІТИКА АВСТРІЇ.....	32
2.1. Туристичний потенціал та туристична інфраструктура Австрії.....	32
2.2. Забезпечення ефективного використання туристичного потенціалу	37
2.3. Розвиток туристичної системи та туристична політика Австрії.....	40
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АВСТРІЇ.....	47
3.1. Проблеми організації та перспективи розвитку туристичної системи в Австрії.....	47
3.2. Використання досвіду організації туристичної системи Австрії для України.....	53
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Туризм - сфера господарського комплексу, що забезпечує десяту частину світового валового продукту. Ця галузь розвивається швидкими темпами і в найближчі роки може стати найбільш важливим сектором підприємницької діяльності.

Туристичною системою можливо визнати тільки послідовний ланцюжок дій з організації туристичних подорожей, що повторюються регулярно (щоденно). Отже, рівноположені туристичній системі поняття, це - робота в туристичній організації, заняття організацією туризму.

Туристична система - це соціальна активність людей, які працюють в туристичній сфері, мають певний соціальний статус у відповідності до посади, яку вони займають і соціальну роль, що охоплює сукупність посадових обов'язків і службових функцій. Мета вибору і здійснення індивідом туристичної діяльності обумовлена цілями туристичної системи, умовами праці, зокрема системою стимулювання та перспективами розвитку організації, на які орієнтується суб'єкт туристичної діяльності, плануючи перспективи своєї трудової кар'єри. Саме такий варіант розуміння туристичної системи наводить М.Б. Біржаков, визначаючи туризм як систему з організації і здійснення (супроводу) подорожей, туристична система, що визначається різними підприємствами туризму і суміжних галузей.

У той же час з другим варіантом розуміння ним туристичної системи, що наводиться там же, навряд чи можна погодитись: «Туризм - це особливий масовий вид подорожей з чітко визначеними цілями туризму, що здійснюється власне туристами, тобто діяльність самого туриста»

Справді, в цьому визначенні туристичної системи відсутні такі сутнісні видові ознаки системи, як наявність зовнішньої винагороди (стимулювання) у вигляді заробітної плати, премії, гонорару, кар'єрного просування у туристичній галузі. Зовнішній характер для туриста носять також планування туристичних подорожей та визначення їх мети. Адже і визначення мети, і планування

подорожей є функціями організаторів туристичних подорожей (фірм, агенцій), саме вони і їх працівники виступають суб'єктами туристичної системи. Вони ж є розпорядниками засобів та результатів туристичної системи.

Таким чином, самі туристи не є суб'єктами туристичної системи, а значить поняття «туристична система» не поширюється на визначення їх дій щодо туристичних подорожей.

Актуальність теми. Слово «tourist» з'явилося в англійській мові на початку ХІХ століття і в перекладі з англійської означає: той, хто здійснює поїздки заради власного задоволення чи розширення культурного кругозору. За визначенням ООН «турист» – це особа, що перебуває в даній місцевості терміном більш ніж на одну ніч і менш ніж на рік.

Туризм – порівняно молодий феномен, що має коріння, які йдуть далеко в минуле. Історія туризму – це тимчасова періодизація туризму, яка переслідує виділення внутрішньо однорідних етапів в його розвитку. З даним поняттям ми стикаємося, практично, кожен день. Це можуть бути повідомлення з рекламних оголошень по радіо, телевізору, в Інтернеті; розмови оточуючих, що побували в якомусь турі; вид з вулиці офісу туристичної фірми, на вхідних дверях якого завжди можна побачити оголошення про «гарячі» тури і т.д.

У багатьох державах світу туризм розвивається як система, яка надає всі можливості для ознайомлення з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями даної країни і її народу, і дає дохід у скарбницю. Крім значної статті доходу туризм є ще й одним із потужних факторів посилення престижу країни, зростання її значення в очах світового співтовариства.

З економічної точки зору туризм – це особливий вид споживання туристами матеріальних благ, послуг і товарів, що виділяється в окрему галузь господарства, що забезпечує туриста всім необхідним: транспортними засобами, об'єктами харчування, розміщення, культурно-побутовими послугами, розважальними заходами. Таким чином, туризм входить в число найбільш перспективних галузей національної економіки в багатьох країнах.

Туризм – не тільки найбільший, але й один з найбільш динамічно розвинутих секторів світової економіки. За швидкі темпи росту він визнаний економічним феноменом сторіччя.

Однак, будучи складною соціально-економічною системою, туризм схильний до впливу з боку численних факторів, роль яких у кожен момент може бути різною як за силою, так і за тривалістю впливу на розвиток туризму. Тому їх облік об'єктивно необхідний для організації ефективної туристичної системи. Серед найбільш важливих факторів, що впливають на розвиток системи туризму виділяють наступні:

- природно-географічні;
- культурно-історичні;
- економічні;
- соціальні;
- демографічні;
- політико-правові;
- технологічні;
- екологічні.

Відтак, у зв'язку з тим, що в останні десятиліття туризм і рекреація вийшли на позиції однієї з провідних галузей світового господарства і стали важливою частиною національної економіки та джерелом добробуту різних країн світу, а також важливості врахування зовнішніх факторів впливу на ефективний розвиток туристичної діяльності, виникають нові тенденції розвитку економіки країни, які диктують інше ставлення до формування регіонального туристично-рекреаційного продукту. У цих умовах з'явилася цілком очевидна необхідність у виконанні спеціального дослідження туристичної діяльності Австрії.

Нарешті, проблеми, з якими зіткнулася Австрія – вибір стратегічного курсу розвитку туристичної діяльності з огляду на наявні природні, рекреаційні, соціально-економічні та культурно-історичні ресурси, – постають і перед Українською державою. Тому важливим і цікавим для сучасної України є вивчення досвіду країн, які зуміли створити добре спрацьовану систему туризму,

підвищити його частку в національній економіці, а також домоглися зростання інтересу до своєї країни в очах світового співтовариства.

Мета і завдання дипломної роботи. Мета дослідження – аналіз впливу географічного розташування, соціально-економічних особливостей розвитку на організацію туристичної діяльності як такої, визначення та характеристика провідних туристичних центрів Австрії.

Досягнення дослідницької мети передбачає вирішення таких основних завдань:

- в'яснити теоретико-методологічні аспекти організації туристичної системи Австрії;
- проаналізувати туристичний потенціал та туристську політику Австрії;
- дослідити шляхи удосконалення туристичної системи та перспективи розвитку туризму в Австрії.

Об'єкт дослідження – туристична система.

Предмет дослідження – організація туристичної системи Австрії.

Методи наукового дослідження. Для реалізації поставленої мети були використані наступні методи:

1) статистичний – дозволяє отримати кількісні характеристики і виявити загальні закономірності шляхом усунення випадкових особливостей окремих одиничних спостережень;

2) аналітичний – допомагає перейти від нерозчленованого опису досліджуваного об'єкта до виявлення його будови, складу, а також його властивостей та ознак;

3) картографічний – метод дослідження, заснований на отриманні необхідної інформації за допомогою карт для наукового і практичного пізнання зображених на них явищ;

4) порівняльний – передбачає виявлення подібностей та відмінностей в об'єктах, явищах і процесах, їх властивостях і станах, а також допомагає

розділити спільні та відмінні ознаки і властивості досліджуваних об'єктів і процесів їх розвитку;

5) метод асоціацій – метод, заснований на вивченні схожого за властивостями об'єкта з іншим об'єктом;

6) метод районування – слугує важливим інструментом регулювання територіального розвитку, що використовується в регіональному плануванні та управлінні, зокрема, при розробці статистичних звітів та соціально-економічних прогнозів, а також при обґрунтуванні адміністративно-територіального устрою;

7) описовий метод – вид наукового методу, який представляє собою систему процедур збору, первинного аналізу та викладу даних і їх характеристик.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ

1.1. Функції, умови та фактори розвитку туристичної системи

Сфера туризму тісно пов'язана з комплексним характером потреб людини та її мотивів, що спонукають її до подорожей та відпочинку. Це визначає комплексний характер послуг у процесі подорожей та туристичних послуг щодо пропозиції, виконання всіх туристичних функцій у соціально-економічній системі. Отже, туризм - явище багатофункціональне. Аналізуючи дослідження вчених з метою визначення основних функцій, які виконує туризм, на мій погляд, їх можна узагальнити таким чином: економічні, соціальні, гуманітарні та екологічні. Термін «функція» використовується в контексті зовнішнього прояву властивостей туризму як об'єкта в певній системі соціально-економічних відносин, його ролі та призначення в цій системі стосовно суспільства [1].

У ринкових умовах одною із пріоритетних є економічна функція туризму. Це пов'язано з тим, що під час масового розвитку туризму та збільшення потреб мандрівників постала гостра необхідність у створенні спеціалізованого сектору послуг, який, у свою чергу, включає цілий ряд установ, що забезпечують виробництво, продаж та організацію туристичних продуктів. Сутність та склад економічної функції туризму детально розглядав у своїх працях М. І. Кабушкін [2]. Він виділив п'ять економічних функцій туризму, які слід визнати підфункціями, відповідно до думки Т.І. Ткаченко, використовуючи принцип системного підходу до аналізу туризму як цього складного явища [1]. Підфункції економічної функції туризму розроблені автором на основі [2] наведено на рис 1.1. Виробнича підфункція характеризується використанням таких факторів виробництва, як капітал, земля та праця. Поєднання цих факторів різними способами для виробництва нового туристичного продукту є створенням доданої вартості.

Рис. 1.1. Економічні субфункції туризму [3,4]

Таким чином, компанії, що працюють у туристичній галузі, вироблятимуть нові продукти і тим самим сприятимуть створенню доданої вартості в економіці. Підфункція створення доходу. Туристичний дохід - це сума витрат туриста на поточне споживання та на товари для майбутнього споживання. Останнє проявляється утворенням доходів (виручки) туристичних підприємств, а також доходів підприємств, що працюють за сумісництвом від господарських операцій, так званих третіх осіб. У цьому випадку існують прямі та непрямі ефекти. Останнє в економічній літературі називається мультиплікатором доходу, розмір якого залежить від платоспроможного попиту туристів, рівня розвитку туристичної галузі та економіки в цілому.

Формування доходу (валової доданої вартості) та прибутку (чистого доходу) у туристичній галузі забезпечує їх прямий внесок у ВВП та національний дохід. Таким чином, економічна діяльність у сфері туризму сприяє створенню національного доходу. Прямий дохід від розвитку туризму отримують ті люди, місце роботи яких безпосередньо залежить від туризму. За допомогою податкового механізму створюється основа для вторинного розподілу доходів у суспільстві. Слід пам'ятати, що доходи від туристичної галузі використовуються для придбання нових товарів та послуг, забезпечуючи тим самим створення підприємствами-сумісниками доданої вартості в національній економіці. У

цьому випадку можна говорити про непрямий ефект підфункції доходу від туризму.

Сприяти зайнятості населення. Важливо зазначити, що туризм створює прямий і непрямий ефект на зайнятість. Прямий ефект зайнятості в туризмі виявляється в тому, що населення отримує робочі місця безпосередньо на туристичних підприємствах - переважно в готелях та туристичних агентствах. Для того, щоб проілюструвати непрямий ефект туризму на зайнятість, слід надати дані, отримані в результаті дослідження, проведеного в Швейцарії. На кожні 100 робочих місць, створених у туристичному секторі, на сектор допоміжних послуг припадає ще 50, а саме: 11 у торгівлі, 3 у банківській та страховій сферах та 36 у інших сферах послуг [3].

Підфункція вирівнювання. Сьогодні туристів, як правило, цікавлять регіони з нерозвинутою галуззю промисловості, місця з первинним ландшафтом та середовищем у стані повної рівноваги. Найчастіше це регіони з переважно аграрним розвитком. У зв'язку з тим, що створення туристичних підприємств відбувається в промислово слаборозвинених регіонах, формування їх доходів відбувається за рахунок витрат туристів з промислово розвинених економічно регіонів. Таким чином, рівень розвитку слаборозвинених регіонів згладжений порівняно з розвиненими регіонами. Зовнішньоекономічна функція. Це стосується експортно-імпортних функцій туризму та його впливу на платіжний баланс. Він проявляється у вигляді різниці між експортом туристичних послуг (витрати туристів в країні) та їх імпортом (витрати резидентів тієї самої країни за кордоном).

Основними касовими операціями, пов'язаними з туристичною діяльністю, є: а) поточні витрати туристів у відвіданій країні (проживання, харчування, місцеві транспортні витрати тощо); б) придбання довгострокових товарів туристами у відвіданій країні (автомобілів, меблів тощо); в) ввезення та вивезення товарів для туристичних цілей (обладнання, продовольство тощо); г) платежі міжнародним перевізникам (переважно авіакомпаніям та / або перевізникам); д) грошові перекази (перерахування заробітної плати людям, які

працюють в туристичних компаніях за кордоном, грошові перекази для особистих потреб); е) інвестиції іноземного капіталу (як правило, у будівництво закладів розміщення); є) виплати відсотків, прибутку та дивідендів (операції з повернення інвестицій у країну походження капіталу). Елементи (б) і (в) включаються до складу інших товарів, що імпортують або експортують, у торговельному балансі. Елементи (д), (е), (є) стосуються платіжного балансу разом з іншими статтями, такими як імпорт та експорт послуг та грошових переказів. Пункт е) включається до рахунку капіталу платіжного балансу. Таким чином, шість із семи основних видів операцій не відокремлюються від інших елементів платіжного балансу. Єдиний пункт (а) - витрати туристів у країні, що відвідує, відображається на рахунку «Подорожі» платіжного балансу [4].

Отже, туризм як торгівлю послугами на світовому ринку можна назвати невидимим експортом, який вносить відповідний внесок у платіжний баланс країни. Позитивним явищем є той факт, що кількість валюти, яку імпортують туристи, перевищує обсяг її експорту.

Відновлювальна підфункція туризму є сприяння відновленню матеріально-технічної бази туристичної інфраструктури, вкладення коштів у реставрацію пам'яток історико-культурної спадщини, природоохоронні заходи, збереження культурної спадщини. Відпочинок, зміна оточення, позитивні емоції та нові враження під час подорожі сприяють відновленню фізичних сил та психологічного здоров'я. За допомогою правильного механізму туризм має адекватний вплив на підвищення ефективності та продуктивності праці людей. Ось чому Т. Ткаченко у своїх працях виділяє продуктивну підфункцію [1]. На мій погляд, цю підфункцію можна віднести до економічної функції, але лише з опосередкованим ефектом. Звичайно, кожен з цих підфункцій можна розглядати незалежно, хоча взаємозв'язок між ними досить тісний, і всі вони разом утворюють економічну функцію туризму. Як зазначалося, функції туризму не обмежуються лише економікою. На мій погляд, крім економічного аспекту, необхідно також виділити соціальну, гуманітарну та екологічну функції туризму.

Туризм виконує глибоку соціальну функцію, тісно пов'язану з економікою в області виробничої підфункції. Справа в тому, що науково-технічний прогрес кардинально змінив життя сучасного суспільства. Його характеристиками є підвищення інтенсифікація праці, автоматизація та комп'ютеризація виробництва, збільшення стресових ситуацій на роботі та вдома, анонімність міського життя та ізоляція від природи. Все це сприяє накопиченню фізичної та психологічної втоми в людині, що призводить до зниження життєвої активності та праці. Туризм як багатогранна та активна форма відпочинку сприяє зміцненню здоров'я людини, відновленню працездатності, а отже, і підвищенню продуктивності соціальної роботи.

Гуманітарна функція туризму полягає у використанні своїх можливостей для підготовки усебічно розвиненої людини. Туризм розширює кругозір людини, підвищує її інтелект і дозволяє поєднувати відпочинок із пізнанням навколишнього світу. Поїздка дає людині можливість задовольнити свої потреби у залученні духовно-моральних цінностей, накопиченні та поглибленні знань, у тому числі професійних. Туризм дає можливість задовольнити комунікативні потреби людини з точки зору спілкування та обміну інформацією. Збільшується кількість туристичних поїздок для відвідування друзів та родичів, встановлення гуманітарних та ділових контактів. Туризм відіграє важливу роль у розвитку мирних і дружніх відносин між народами, розширенні міжетнічних контактів.

Сьогодні стан навколишнього середовища, екологічна безпека є головним критерієм прийняття рішення про подорож. В результаті зростає попит на такі види туризму: екологічний, сільський та зелений. Ось чому промисловість, для якої природа виступає не лише як сировина, а й як умова існування, туризм, використовуючи природні ресурси, може також бути засобом їх збереження та відновлення через організацію різних форм природи, природоохоронний туризм . Підсумовуючи, на мій погляд, слід виділити ще одну важливу функцію, яку туризм повинен виконувати та виконує за допомогою відповідного інституційного механізму - це екологічна функція, або як її ще називають – природоохоронна [5].

По суті, як уже зазначалося, туризм - явище багатофункціональне. Ось чому він активно впливає на життя людей, організацію їх робочого часу та відпочинку, а загалом на економічний та соціальний розвиток суспільства. Таким чином, усі функції туризму тісно пов'язані між собою і утворюють цілісну соціально-економічну систему, представлену нижче на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Взаємозв'язок функцій туризму [6]

Отже, туристична система характеризується такими властивостями: має власну галузь виробництва та надання послуг туристам; створює туристичні послуги, формує туристичні продукти та продає їх; формує ринок туристичних послуг різного рівня складності; виступає мультиплікатором зростання національного доходу, валового внутрішнього продукту (національного), зайнятості, розвитку місцевої інфраструктури та підвищення рівня життя; служить ефективним засобом захисту навколишнього середовища та історико-культурної спадщини людства, а отже, формує матеріальну основу ресурсного потенціалу туризму, що становить конкретну сферу діяльності; взаємопов'язані майже з усіма сферами, галузями та видами людської діяльності; має переваги в процесах інтеграції та глобалізації, що відбуваються у світі [6].

Таким чином, основною властивістю туризму є його здатність впливати на економіку регіону, країни та світу в цілому. Проаналізувавши дослідження вчених з метою визначення основних функцій туризму, на мій погляд, треба виділити такі елементи: економічний, соціальний, гуманітарний та екологічний, кожен з яких проаналізовано. Важливо відзначити непрямий вплив туризму на туристичний мультиплікатор національної економіки. Його планується вивчити далі на рисунку 1.3.

Рис.1.3. Умови формування сфери міжнародного туризму в країні [7]

У світлі збільшення терористичних загроз, дестабілізації політичної ситуації у світі, виникнення військових конфліктів для забезпечення безпеки та захисту туристів вимагає посилення ролі держави та вдосконалення системи туристичної безпеки, що також є у сфері міжнародного туризму. Наявність адекватної системи охорони здоров'я, високий рівень комфорту та гігієни у закладах туристичної індустрії є важливим фактором конкурентоспроможності країни на міжнародному туристичному ринку. Необхідною умовою розвитку міжнародного туризму в країні є державне регулювання та наявність програм, які визначали б пріоритети галузі. Ефективне функціонування туризму залежить

від забезпечення належними ресурсами, зокрема людськими, фінансовими та матеріальними. Туризм - це галузь, що характеризується різноманітністю та складністю та включає різні взаємопов'язані види діяльності, тому стан міжнародного туризму висвітлюється розвитком туристичної інфраструктури, найважливішими складовими якої є транспортна інфраструктура, туризм та готельна індустрія, сфера послуг. Доступність до територій та швидкість пересування туристів багато в чому визначаються розвитком повітряного, наземного та річкового транспорту [7].

Швидкому розвитку міжнародного туризму в кінці двадцятого століття сприяв інтенсивний розвиток повітряного транспорту, що збільшував як кількість, так і відстань поїздок. Авіакомпанії, аеропорти, стан повітряного транспорту визначають потенціал повітряного руху, який виражається в кількості та діапазоні рейсів, в кількості перевезених пасажирів.

Саме розвинена інфраструктура повітряного транспорту визначає розвиток міжнародного туризму в регіоні. Важлива також інфраструктура наземного транспорту, яка визначає обсяг та якість подорожей як всередині країни, так і за кордон. Інфраструктури наземного транспорту характеризуються доступністю транспорту до туристичних, культурних та комерційних центрів; якість доріг, розташування залізниць та портів, станцій, розвиток дорожнього господарства. Розвиток туристичного сектору в країні визначається туристичною інфраструктурою, до якої в основному входять туроператори (туроператори та туристичні агенції), а також готелі та інші компанії з розміщення, ресторани, атракціони та туристичні заклади. Існування туристичного сектору неможливе без організаторів туризму [8]. Це суб'єкти туристичного ринку, які формують туристичний продукт та забезпечують його продаж, надають інші туристичні послуги. Комфортність умов проживання обумовлена розвитком індустрії розміщення, яка базується на готельному господарстві.

Матеріально-технічний базовий рівень готельного господарства, розгалуженість та різноманітність мережі, якість обслуговування, надання сучасних послуг розміщення та побутових послуг туристам - важлива

передумова розвитку міжнародного туризму. Фінансові установи, особливо банки, є важливими частинами сучасної туристичної інфраструктури; автотранспортні компанії тощо. Процеси комп'ютеризації суспільства та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій стали своєрідними прискорювачами розвитку міжнародного туризму. Особливе значення для конкурентоспроможності країни на міжнародному туристичному ринку мають інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток Інтернету та доступу до нього, розробка та впровадження програмного забезпечення та розвиток електронної комерції. Для більшості мандрівників фактор доступності став визначальним. Вартість туристичних путівок загалом, а також ціни на проживання, проїзд та використання певних видів послуг зокрема визначають цінову конкурентоспроможність країни на міжнародному туристичному ринку. Важливим завданням є пошук можливостей для зниження цін (наприклад, шляхом оптимізації податкової політики тощо) та забезпечення належного рівня ціни / якості туристичних послуг [9].

Розвиток та привабливість туристичного сектору країни залежать від його ресурсного потенціалу. Беручи до уваги особливості туристичної послуги, яка виявляється у важливій ролі людини в процесі її надання, одним із визначальних факторів є людські ресурси. Демографічна ситуація, середня тривалість життя, а також спроможність соціальної сфери країни забезпечити належний рівень охорони здоров'я, освіти - все це характеризує людський потенціал країни. Наявність висококваліфікованих кадрів у галузі міжнародного туризму, наявність професійної підготовки значною мірою сприяє його розвитку, впровадженню нових знань та технологій, що виводить країну на якісно новий рівень у цій галузі.

Іншою важливою складовою ресурсного потенціалу країни є природні ресурси. Наявність об'єктів природної спадщини світу, різноманітність рослинного і тваринного світу, сприятливі кліматичні умови підвищують інтерес туристів до країни, а отже, сприяють розвитку міжнародного туризму в цій країні. Поряд із природними ресурсами, уявлення про країну, її національні

особливості формують культурні ресурси. Багатство культурної спадщини, фольклору, наявність історичних пам'яток настійно спонукають туристів відвідувати ці країни. Ще одним фактором розвитку міжнародного туризму є відкриття кордонів. Доступ до ринків, ефективне митне адміністрування та процедури імпорту-експорту, адміністративна прозорість кордонів, розвинена інфраструктура цивільної авіації та наземного транспорту, наявність та якість транспортних послуг, інформаційна інфраструктура та комунікації, політичний та юридичний супровід руху, рівень захисту та безпеки характеризують високий рівень відкритості країни до міжнародної торгівлі та розвитку міжнародного туризму [10]. Поліпшення туристичної інфраструктури, впровадження інновацій у галузі міжнародного туризму вимагають значних інвестицій. Тому підтримка інвестицій у міжнародний туризм в країні заслуговує на особливу увагу. Інвестиції у міжнародний туризм сприяють збільшенню місткості ринку, збільшенню кількості туристів та відвідувачів, покращують імідж країни та її конкурентоспроможність на світовому ринку туристичних послуг. У сукупності наявність та забезпечення описаних умов необхідні для розвитку та функціонування міжнародного туризму в країні та сприяють виконанню його основних функцій, включаючи економічну, соціальну, гуманітарну, охоронну, пізнавальну, освітню, комунікативну, розподільчу, креативну, екологічну тощо.

Проаналізувавши основні, перш за все - економічні, соціальні, когнітивні, комунікативні та екологічні, можна зробити висновок, що міжнародний туризм - це складне, багатогранне і комплексне явище, яке має велике значення для світу, країн та народів. Туризм по праву вважається економічною категорією, оскільки він сприяє виробництву та продажу широкого спектру послуг, створенню робочих місць, отриманню доходів, розвитку інфраструктури та диверсифікації економіки країни [11]. Виконуючи економічну функцію, він безпосередньо забезпечує близько 3,8% світового ВВП і близько 11% - з урахуванням непрямого впливу. Частка туризму у ВВП більшості країн коливається від 1% у високорозвинених та диверсифікованих економіках до 10% у країнах із відносно великим туристичним сектором.

Внесок міжнародного туризму в платіжний баланс країн також є значним. Використовуючи потенціал міжнародного туризму та застосовуючи його ефективно державне регулювання, можна досягти оптимізації управлінської політики та стабілізації платіжного балансу в країні. Розвиток міжнародного туризму суттєво впливає на зайнятість та мобільність. За даними Світової організації туризму, обслуговування іноземного туриста в країні його перебування створює загалом близько дев'яти робочих місць. Кількість робочих місць у туризмі зростає в 1,5 рази швидше, ніж в будь-якому іншому секторі економіки, більше того, кожні 2,5 секунди в галузі туризму створює нові робочі місця.

Важлива роль міжнародного туризму у виконанні його соціальної функції має два аспекти. З одного боку, розвиток міжнародного туризму вирішує безробіття, підвищує рівень життя працівників у цій галузі, а з іншого боку, допомагає задовольнити індивідуальні та колективні потреби, включаючи потребу в новому досвіді, зміні місця перебування, а також наданню економічних благ і послуг відповідно до вимог і бажань клієнтів.. Важливість туризму також велика для відтворення потенціалу людських ресурсів. Забезпечення можливостей для відпочинку, організації дозвілля, створення нових зв'язків між окремими членами суспільства та цілими народами, отримання позитивних вражень - все це сприяє розвитку людини, покращенню власного настрою, набуттю нових сил та прагненню покращити результативність, покращити продуктивність [12].

Посилення міжетнічних відносин допомагає вирішити розбіжності, щоб запобігти конфліктам у суспільстві. Загалом соціальний ефект міжнародного туризму виражається в раціоналізації дозвілля населення, розширенні світогляду, розвитку духовних і фізичних можливостей, підвищенні культурного рівня. У зв'язку з соціальною функцією розкривається гуманітарна функція міжнародного туризму, яка може розглядатися як стимул для розширення світогляду та інтелекту шляхом забезпечення доступу до освіти та спадщини та культурних цінностей у глобальному масштабі. Оскільки пізнання - це процес

відображення, аналізу та відтворення дійсності в думках; розуміння законів об'єктивного світу, законів природи та суспільства; сукупність набутих знань та досвіду, саме туризм цінує людський інтерес та прагнення до збагачення, знання в галузі історії, економіки, природи, науки та культури, бажання познайомитись з історичним, етнографічним, природним і революційними пам'ятками, військовими та робітничими традиції різних країн. Таким чином, туризм виконує пізнавальну функцію.

Комунікативна функція туризму визначається як здатність учасників подорожі спілкуватися один з одним у неформальній обстановці без виробничого підпорядкування, незалежно від соціального статусу, віку, національності, громадянства та інших характеристик, що їх розділяють людей. З точки зору сприйняття туристів, пізнання району подорожей - це не стільки огляд певної території, природних та історико-культурних пам'яток, скільки знайомство з новими людьми. І враження від конкретної поїздки часто є враженням від спілкування з ними [13]. Не можна ігнорувати екологічну роль туризму. У процесі туристичної діяльності неминує змінюється середовище. Проблеми його захисту та посилення посідають важливе місце в багатьох дослідженнях, хоча до недавнього часу аналізу впливу туризму на довкілля приділялося мало уваги, та й то лише в деяких частинах земної кулі. Вплив туризму на навколишнє середовище може бути прямим, непрямим, спонукальним, а також позитивним чи негативним. Позитивний вплив включає: охорону та реставрацію історичних пам'яток, створення національних парків та заповідників, охорону берегів та рифів, збереження лісів тощо. Водночас частина доходу від міжнародного туризму може бути спрямована на охорону навколишнього середовища, розвиток національних парків та заповідників.

На реалізацію функцій міжнародного туризму та гарантування належних умов для його функціонування та розвитку впливає ряд факторів: економічні, соціальні, демографічні, науково-технічні, міжнародні, громадські думки, які потребують уваги та конкретних досліджень.

Загалом розвиток міжнародного туризму нерівномірний у всьому світі. Як уже зазначалося, частка туризму у ВВП коливається від 1% у країнах з високорозвиненою та диверсифікованою економікою до 10% у країнах із відносно великим туристичним сектором (Німеччина - 0,9%, США - 1%, Великобританія - 1,9 %, Іспанія - 4,2%, Австрія - 8,5%). Однак у багатьох малих країнах та країнах, що розвиваються, цей показник вищий за середній (у деяких острівних країнах туризм забезпечує понад 50% ВВП: Антигуа - 58%, Багами - 52%, Бермудські острови - 35%). Дохід від туризму у ВВП вказує на вразливість місцевих економік до мінливих глобальних умов. У той же час є країни, особливо на пострадянському просторі, які мають високий туристичний потенціал, але він майже не використовується, тому їх економічний та соціальний розвиток не набирає необхідних сил. Основними причинами цього є нерозвинена інфраструктура туризму та супутніх послуг, труднощі митного контролю та несприятливий візовий режим для іноземних туристів, низька інвестиційна активність у туризмі, проблеми паралельної економіки, низький професіоналізм туристичних послуг, низька якість туристичних послуг, економічна та політична дестабілізація, недосконала правова визначеність у галузі. За умов вирішення цих проблем інтерес міжнародних туристів до цих країн зростатиме, зокрема через доступність туристичних послуг у цих країнах [14].

Світові тенденції у галузі міжнародного туризму дають змогу віднести туристичну систему до однієї з найбільш перспективних галузей економіки, однак сфера туризму у світі розвивається нерівномірно та проявляє регіональні особливості. Розвиток туристичної інфраструктури сприяє підвищенню привабливості та конкурентоспроможності країни у світі, пришвидшує її інтеграцію у світову економіку, забезпечує перехід аграрної та промислової економіки до економічного розвитку, заснованого на послугах.

Для розвитку міжнародного туризму в певній країні, перш за все, таких умов, як сприятливий клімат, природа, історична та культурна спадщина, розвинена інфраструктура готелів та інфраструктура суміжних галузей, необхідний високий рівень безпеки, у тому числі від міжнародного тероризму;

доступність туристичних послуг, національний фольклор та культурна спадщина, розвинена система спортивних розваг та активна система дружніх місцевих організацій. Але для максимального використання природних ресурсів та культурного потенціалу необхідні значні інвестиції у цю сферу, висококваліфікований персонал, відповідне державне регулювання та стабілізація макроекономічної ситуації [15].

Ринкова модель економіки вимагає вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку міжнародного туризму, що пов'язано з активізацією цієї галузі, посиленням конкуренції на світовому ринку, розвитком нових форм туризму, збільшення мобільності капіталу, розширення ринків та ділових контактів.

Основні фактори розвитку туристичної галузі можна розділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Зовнішні (екзогенні) фактори впливають на розвиток туризму через демографічні та соціальні зміни; економічний та фінансовий розвиток; зміни в політичному та правовому регулюванні; технологічні зміни; розвиток торгівлі; транспортна інфраструктура та безпека подорожей. Зовнішні фактори можуть також включати географічне розташування регіону, політичні відносини між країнами, міжнародний поділ праці, рівень цін на міжнародному ринку та в різних країнах тощо. До внутрішніх факторів розвитку туристичної галузі належать природно-географічні характеристики та кліматичні умови країни, наявність та якість природних ресурсів та можливість їх зручного використання, економічне становище країни, внутрішня політика, політична стабільність; соціальний порядок, рівень розвитку продуктивних сил, структура та рівень добробуту населення; можливість отримання переваг та знижок на туристичні послуги за рахунок держави та громадських організацій, підприємств та установ; стан розвитку туристичної інфраструктури, транспортних мереж, рівень життя в суспільстві, освітній та культурний рівень населення. Однак існують й інші підходи до визначення факторів, що впливають на туристичну галузь. Їх також можна розділити на дві групи: статичні та динамічні [16]. Статичні мають постійне

значення в часі (природно-кліматичні, географічні, культурні та історичні фактори).

До динамічних факторів належать: демографічні (загальний приріст населення, урбанізація, тобто збільшення частки міського населення за рахунок зменшення кількості сільських жителів, зміна вікової структури населення (збільшення у багатьох країнах тривалості життя призводить до того, що більше люди, час і гроші, що дозволяють їздити за кордон); соціальні (зростання добробуту населення розвинених країн, які активно беруть участь у туристичних біржах, збільшення тривалості оплачуваних відпусток і скоротити тривалість робочого тижня, збільшення кількості працюючих жінок та збільшити дохід на сім'ю (домогосподарство), збільшення частки самотніх людей, тенденція до пізнього шлюбу, надзвичайно швидке зростання кількості бездітних пар серед населення, зменшення імміграційних обмежень, достроковий вихід на пенсію, підвищена обізнаність про можливості туризму); економічний (складається із модифікації структури споживання товарів та послуг у напрямку збільшення частки різних послуг у споживчому кошику населення, включаючи туристичні); - культурні (зростання культурного рівня населення багатьох країн і, у зв'язку з цим, прагнення людей ознайомитися з іноземними культурними цінностями); науково-технічний прогрес (визначає бурхливий розвиток матеріально-технічної бази туристичної галузі, що створює умови, необхідні для масового туризму); - міжнародні фактори (пом'якшення міжнародного клімату, перехід від протистояння між окремими державами до співробітництва та взаєморозуміння, процес глобалізації, вирішення суперечливих міжнародних питань через процес переговорів [17]).

Що стосується впливу на туризм, усі фактори поділяються на фактори тяжіння (стимул до подорожей - природні, культурні та соціальні умови в країні, де формуються туристичні потоки) та диференціатори попиту (впливають на вибір подорожі - туристичні ресурси, розвиток інфраструктури, рівень соціально-економічного розвитку країни). Щодо механізму впливу на розвиток туризму, то можна виділити об'єктивні фактори, які вже сформовані історичним

розвитком суспільства, а ті, що свідомо регулюють туризм, - фактори першої групи [18]. Другий включає державну туристичну політику, існування та зміст туристичного законодавства, туристичну освіту в суспільстві тощо. Наявність сприятливих факторів веде до лідерства окремих регіонів та країн у світовому туризмі, і навпаки, небажані фактори зменшують потік туристів.

До найважливіших факторів, що визначають розвиток туризму за кордоном, належать: - підтримка державних установ (досвід різних країн показує, що успіх розвитку туризму безпосередньо залежить від того, як галузь сприймається на рівні держави, її державної підтримки); - збільшення суспільного багатства; - скорочення робочого часу; - урбанізація (концентрація населення в містах, відокремлення від природи вимагає проведення вільного часу поза зонами постійного проживання); - рівень обізнаності громадськості. Геополітичні фактори надзвичайно важливі [19]. Вони суттєво впливають на прийняття рішень щодо організації міжнародних поїздок. Тут потрібно враховувати політичну ситуацію, її стабільність, відсутність конфліктів, ставлення населення до іноземних туристів, політичну культуру, а вже потім вирішувати відвідати ту чи іншу територію, країну.

Іншими типовими факторами, що впливають на розвиток ринку туристичних послуг, є особисті та поведінкові фактори, які є мотивами, що забезпечують бажання споживачів подорожувати, одночасно задовольняючи запити туриста. Важливість цих факторів полягає в тому, що сприйняття товару створює певні сподівання у споживача, і якщо вони не виправдовуються реальною якістю товару, споживач розчаровується. Таким чином, на розвиток туризму впливають як позитивні, так і негативні фактори, пов'язані з політичною, правовою та соціально-економічною ситуацією в країні та у світі. Основні будівельні блоки для сучасного розвитку туристичної галузі включають: збільшення частки в'їзного туризму; зменшення диспропорції між забезпеченістю ресурсами та ступенем їх використання; просування національного туристичного продукту; державна підтримка внутрішнього туризму [20].

1.2. Пріоритетні напрями розвитку туризму в Австрії

Туризм в Австрії має давню історію. У ХХ столітті країна приділяла велику увагу підготовці фахівців для роботи у сфері послуг, пов'язаних з розвитком туризму. У 1980-х роках Австрія, як і Швейцарія, переживала період низької відвідуваності туристів. Однак у 90-ті роки кількість туристів зросла до 17-18 мільйонів на рік. Туризм в Австрії має дві сезонні вершини - одну влітку, а іншу взимку. У літній сезон країну відвідують 50% туристів, які приїжджають сюди більше доби, взимку - 30%. У місцях, що цікавлять туристів, відвідуваність менш сезонна. Переважна більшість туристів - 93% - приїжджають до Австрії автомобільним транспортом [21].

Гірськолижний туризм. Австрія в основному відома своїм розвинутим гірськолижним туризмом. Швидкий розвиток туризму, організація масового відпочинку лижників, забезпечення необхідного комфорту, призвели до створення цілої індустрії зимових видів спорту, яка зайняла чільне місце в народному господарстві. Частка зимового туризму (грудень-лютий) становить 30% туристичних потоків. Австрія довгий час робила ставку на розвиток зимового туризму і досягла значних успіхів. Ви можете кататися на гірських лижах в Австрії майже куди завгодно, адже гірський ландшафт австрійських Альп створює найкращі умови для повноцінних зимових канікул на будь-який смак. Мережа гірськолижних курортів простягається через Альпи. Майже всі гірськолижні курорти обладнані сніговими гарматами, тому катання на лижах гарантоване за будь-якої погоди. Тут схили ретельно утримуються, гірськолижні підйомники регулярно блокуються, а рятувальні служби доступні на всіх станціях. Тому катання на лижах в Австрії є комфортним та безпечним [22].

Оздоровчий туризм. Гірськолижні курорти, розташовані поблизу термальних джерел. Термально-гірськолижний відпочинок користується попитом у широкого кола споживачів. Наприклад, це може бути досвідчений лижник, здоров'я якого не дозволяє красуватися на схилах, як раніше, але він взагалі не відмовився від катання. Для такого клієнта ідеальним варіантом є

курорт, де можна поєднати оздоровлення та катання на лижах. Серед австрійських курортів Бад-Гаштайн і Бад-Хофгаштайн, розташовані у федеральній землі Зальцбург, найбільш відомі. До того ж вони практично сусіди (8 км між ними + один лижний квиток). Бад-Гаштайн розташований на висоті 1100 м, а Бад-Хофгаштайн - на 858 м у самому серці долини Гаштайн. Джерела їх однакові та їх дуже багато (термальна вода, радон). На цих двох курортах ви можете знайти кілька інгредієнтів, необхідних для повноцінного відпочинку: терапевтичні галереї, спа-центри та катання на лижах. Ще одна станція в Австрії, Бад-Кляйнкірхгайм, знаходиться в Карінтії. Є два термальні комплекси з водою від 28 ° C до 34 ° C - Roemerbad і Kathrein Therme, з внутрішнім і відкритим басейнами, масажними кабінетами, соляріями, інгаляційними кімнатами. Вся вода має тонізуючі властивості. Нещодавно біля дуже популярного російського курорту Сольден у Тіролі відкрився новий спа-комплекс Aqua Dome. У ньому є не тільки звичні альпійські спортивно-оздоровчі комплекси, всілякі сауни та басейни, але і супер готель 4 * (140 номерів, бар, ресторан та конференц-зал на 300 осіб). Сама термальна частина комплексу складається з водоспадів, басейнів, численних саун, лазень (фінська сауна, трав'яна сауна, крижаний сад, соляна печера, турецькі лазні тощо) та джакузі [23].

Екскурсійний туризм.

Відень та інші столиці є основними об'єктами туристичного туризму. Відень напрочуд поєднує в собі якості промислового центру та туристичного курорту. Ось чому німці та інші народи Європи так люблять Австрію. Тут навіть у пікові часи немає ніяких надмірностей, характерних для всіх великих міст. Не лише туристи, а й самі австрійці з радістю гуляють ввечері приємними вулицями Відня. Австрія має найнижчий рівень злочинності в Європі. Тут можна безстрашно ходити в будь-який час доби, як на околиці, так і в центрі міста. Міська влада робить все, щоб місто було зручним для туристів: у центрі міста є безкоштовні інформаційні пункти, де можна отримати інформацію про місто, на всіх станціях метро та районах розважальних закладів є безкоштовні туалети. Дуже популярний влітку розташований на острові поблизу зони відпочинку

Рейхсбрюке «Сора Саграна». Тут просто неба вирости десятки кафе та ресторанів. У червні тут, на острові, проводяться міжнародні музичні фестивалі доволі відомих груп [24].

Велосипедний туризм.

В Австрії дуже розвинений велотуризм. По Відню та країні прокладено тисячі кілометрів велосипедних доріжок. Тож уздовж Дунаю проходить знаменита велосипедна доріжка, яка може відвести вас з Відня до Німеччини. Багато віденських велосипедів їдуть на роботу. Автомобілісти дуже уважні до велосипедистів і поступаються їм дорогою. Розвинений прокат велосипедів та велосипедного сервісу. Багато австрійських велодоріжок пов'язані з мережею європейських маршрутів. Euro Velo n.7 - Норвегія, Фінляндія, Швеція, Німеччина, Чехія, Австрія, Італія. Євро Вело 9 - Польща, Чехія (Єсенік, Оломоуц, Брецлав, Австрія, Словенія, Хорватія) Першою відкрилася довга дорога, що сполучала Прагу та Відень. Маршрут був створений за допомогою Greenways і носить його ім'я [25].

Екологічний туризм. Австрія відома не тільки як країна з багатим культурним життям та численними гірськолижними курортами. У федеральній землі Нижньої Австрії можна знайти мальовничі гори, широкі долини річок та невеликі пагорби, вкриті полями. Помірний континентальний клімат з досить теплою зимою та спекотним літом, а також відсутність великих промислових підприємств створюють відмінні умови для екотуризму. Озер багато, тому ви можете відпочити біля води. Відомим є місто Кремс. Це древнє місто вільно простягається в долині однойменної річки. Романтичні прогулянки на човні або риболовля, прогулянки вздовж набережної та короткі поїздки по сусідству популярні серед іноземних туристів [26].

1.3. Методичні аспекти країнознавчих досліджень

Метод - сукупність прийомів та операцій, за допомогою яких здійснюється конкретна практична та / або теоретична діяльність; це сукупність різноманітних

прийомів, які використовуються в певній науці і дозволяють вичерпно пізнати її предмет. Методи територіальних досліджень - сукупність прийомів та операцій, різних способів проведення досліджень в області країнознавства. Існують різні методи вибору та групування методів вивчення країн [27]. Умовно можна виділити кілька основних груп:

1) Загальні - аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, абстрагування, узагальнення;

2) Теоретичний - досвід, гіпотетичний перехід від абстракції до конкретного, аксіоматичний метод, математична формалізація;

3) Соціологічний - соціально-політичний досвід, аналіз змісту, анкети, інтерв'ю, опитування, спостереження, вивчення соціальних орієнтацій;

4) Соціально-психологічний - соціально-психологічний досвід, спостереження, аналіз змісту, соціометричне опитування, тестування, масштабування;

5) Порівняльний - порівняльно-географічний та порівняльно-історичний, конкретний аналіз, періодизація, хронологічне, ретроспективне, прогностичне, послідовне порівняння;

6) Емпіричний - практичний досвід, статистика (аналіз статистичного матеріалу), конкретне моделювання;

7) Функціональна система - системний, інституційний, функціональний, структурно-функціональний аналіз, склад, декомпозиція;

8) Діяльність - метод прийняття рішень, раціональний, змішаний аналіз, теорія груп, метод дії;

9) Спеціальні - картографічні, метод збору інформації про місцеві традиції, експериментальне дослідження місцевих традицій, «масштабна гра», метод індексації тощо. Принципи регіональних досліджень - основні методологічні принципи, на основі яких проводяться регіональні дослідження [28].

Сюди входять принципи:

1) територіальності - вивчення типу просторових змін природних умов, об'єднання природних ресурсів та управління природою, матеріалізації

виробничого процесу. У його основі лежать властивості геопростору, серед яких основними є регіоналізм простору (розпад на окремі частини), взаємодія компонентів, безперервність (безперервність розвитку структур регіону, регіонів і простору в цілому) та розсудливість, структура, внутрішня суперечливість, цілісність;

2) всебічність - забезпечення пропорційного та збалансованого розвитку. Це взаємообумовлений та пропорційно взаємоузгоджений розвиток геосистеми в цілому, заснований на поєднанні інтересів суспільства та збереженні природних умов [29];

3) регіональна цілісність - виникає внаслідок об'єктивного взаємозв'язку природних та соціально-економічних процесів та явищ, що відбуваються на певній територіальній території. Регіон як частина географічного простору - це цілісність природного середовища, економіки та людей. Різні типи регіонів формуються завдяки певним типам взаємозв'язків між цими трьома середовищами [30];

4) систематизація - розглядає дачний об'єкт як складну динамічну систему, під якою слід розуміти сукупність елементів, які пов'язані та пов'язані між собою і утворюють певну цілісність, єдність [31]. Необхідність принципу систематизації в країнознавчих дослідженнях пояснюється тим, що дослідження часто проводяться в умовах невизначеності, що є результатом великої кількості факторів, які не завжди чи не всі піддаються кількісній оцінці. Тому необхідно придумати альтернативні рішення, а потім проаналізувати їх, щоб вибрати найбільш ефективні. Принципи системного аналізу дозволяють виявити недоліки старих традиційних підходів до формулювання та вирішення нових проблем або завдань, а також сформулювати нові завдання, проблеми, їх структурно-типологічні характеристики, обґрунтувати програми досліджень [32].

РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ТУРИСТСЬКА ПОЛІТИКА АВСТРІЇ

2.1. Туристичний потенціал та туристична інфраструктура Австрії

Конкуренція на ринку зростання туризму досить жорстка. Щороку Світовий економічний форум відбирає найкращі туристичні напрямки та оцінює привабливість та потенціал їх розвитку у 140 країнах. Австрія входить до числа блискучих переможців, посідає третє місце у світі в туристичній галузі та прагне перевершити свої результати. Ця тенденція зумовлена наявністю вагомих фактів. Австрія - відносно невелика за площею та кількістю населення країна, але справжній гігант у галузі туризму. Чи є ще одна країна у світі, яка може відповідати Австрії за рівнем доходу від туризму? Австрія є безперечним лідером ЄС-15 з доходами в іноземній валюті 1,752 євро на душу населення. Загалом Австрія є сьомим за величиною туристичним ринком у Європі та одинадцятим у світі [33].

Таблиця 2.1

Топ 10 туристичних країн за 2020, березень (індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму) [33]

Країна	Індекс конкурентоспроможності
Швейцарія	1
Німеччина	2
Австрія	3
Іспанія	4
Велика Британія	5
США	6
Франція	7
Канада	8
Швеція	9
Сінгапур	10

Слід зазначити, що Австрія є однією з найбільш процвітаючих та інноваційних країн Європейського Союзу, і з 2008 р., і до сьогодні, вона

впоралася з економічно нестабільними роками краще, ніж більшість інших європейських країн. Місце розташування бізнесу Австрії характеризується сучасною інфраструктурою, високоякісними технологіями, добре навченими та мотивованими працівниками, а країна пропонує політичну, соціальну та економічну стабільність та високий рівень безпеки. Австрія також є ідеальною базою для доступу до ринків динамічних регіонів Східної та Південно-Східної Європи. Країна має всі передумови для подальшого розвитку якісного туризму. Туризм країни має великий потенціал у майбутньому. Як туристична дестинація, Австрія відповідає всім вимогам: незаймана природа та прекрасний ландшафт, природні ресурси, переважно культурний ландшафт, пишні луки та пасовища, чиста вода, хороша якість повітря та багато іншого. Ці природні скарби в поєднанні з однією з найрізноманітніших культурних пропозицій - високою якістю життя та безпекою, а також найменшою проблемою забруднення навколишнього середовища роблять Австрію туристичним напрямком з вигідним потенціалом на майбутнє. Від Альп до степового озера, де кожен може знайти те, що його цікавить. Велика кількість регіонів пропонує різноманітні та унікальні враження для відпочинку в Австрії. Туристична пропозиція дуже широка, від Hüttengaudi - сільських розваг, до Salzburger Festspiele - фестивалю в Зальцбурзі, музичній столиці Австрії [34]. Окрім катання на лижах та піших прогулянок, до найпопулярніших видів діяльності відносяться: екскурсії та, звичайно, дегустація кулінарних шедеврів. Австрійські замовники можуть насолодитися різноманітними делікатесами, від ситного Бреттляузе з різноманітними ковбасами до регіональних десертів від всесвітньо відомого ресторану Sachertorte, де подають найвідоміший у світі шоколадний торт [35]. За статистикою гірський та гірськолижний туризм - найпопулярніші напрямки Австрії. І не дарма, адже справжню спортивну славу та багатство Австрії принесли гірські лижі. Лише у 2017 році було продано лиж на суму 4,6 мільйона євро. Шістдесят відсотків усіх проданих лиж спрямовуються до пунктів прокату зимового спорядження, розташованих на багатьох зимових курортах [36].

**Найпопулярніші зимові та літні розваги в Австрії (в %
відпочиваючих) [37]**

Зимні розваги	Відпочиваючі, %	Літні розваги	Відпочиваючі, %
Міський	8	Розслаблення	39
На природі	8	На природі	30
Кемпінг/гірський	9	Термальні джерела	19
Шопінг	9	Велосипедний	12
Розслаблення	11	Міський	12
Зимній сезон	35	Екскурсійний	11
Гірськолижний відпочинок	66	Шопінг	10
		Культурний	10
		Кемпінг/гірський	40

Що стосується фінансових інвестицій, Австрія має широке поле діяльності [37]. Не дарма вона залучає міжнародних інвесторів, а курортно-міський туризм щороку зростає. Багато міжнародних інвесторів вже отримують вигоду від культури, ландшафту та висококваліфікованої робочої сили в Австрії. Це такі інвестори, як: Accor, Arabella Sheraton, Best Western у Hilton, Le Meridien та Marriott у Rosenberger та den Sofitel, Steigenberger та StarwoodHotels [38]. Цікаво відзначити, що міський туризм в Австрії демонструє зростання вище середнього. За останні десять років кількість туристів, що прибули в країну, зросла більш ніж на 50% і становила 9,2 мільйона у 2018 році. Окрім міського туризму, різко зростають і туристичні напрямки. Die Motel One Group та Landal GreenParks - найбільші транснаціональні компанії, які постійно інвестують в Австрію. Для Motel One Group Австрія виявилася дуже привабливою, головним чином завдяки стабільності та традиційно зростаючому готельному ринку [39]. Відень - одне з найкращих напрямків у Європі з такими містами, як Берлін та Лондон, а столиця пропонує великий потенціал для недорогого проживання на високому рівні.

Готельне господарство.

Завдяки літнім екскурсіям та зимовим видам спорту Австрію розглядають як цікаву країну в будь-який час року. Водночас Австрія є традиційною країною зимового туризму. Поряд зі Швейцарією ця країна є "лижною меккою" для європейців. Туризм для Австрії є основним джерелом доходу, що покриває традиційно негативне сальдо торгового балансу. У країні сформовано та впроваджено ефективну систему туристичних послуг. Багато міст і сіл (Кітцбюель, Санкт-Антон, Майрхофен та ін.) Стали головними європейськими приморськими курортами, а колишні жителі села займаються готельним бізнесом. Країна має розвинену туристичну інфраструктуру. В Австрії працюють такі відомі мережі готелів, як Radisson, Hilton, Holiday Inn, Savoy та Marriott. Ці готелі розташовані переважно у великих містах Австрії.

Транспорт та зв'язок.

Австрійська транспортна система розвинена та ефективна. Австрія є однією з найбільш «залізничних» країн Європи. Довжина залізниць - понад 6000 км. Федеральні залізниці Австрії по праву пишаються своєю бездоганною чіткістю та точністю у залізничному сполученні. Мережа "Postbus" (мережа державних "поштових" автобусів) також дуже добре розвинена і часто використовується для коротких поїздок між селами та поїздок на природу.

Компанії з прокату автомобілів мають філії у всіх великих містах країни. Місцеві дороги знаходяться у відмінному стані, але слід подбати про гірські дороги. Рух в Австрії є правим. Для оренди автомобіля потрібна кредитна картка. За користування автострадами в Австрії стягується податок (придбання так званої віньєтки, вартість автомобілів 7,70 на 10 днів), за орендовані в Австрії машини віньєтка вже доступна і включена у вартість.

Громадський транспорт: метро (у Відні), автобус, тролейбус (у Зальцбурзі), трамваї.

На 160 станціях ви можете взяти напрокат велосипед і повернути його в пункт прокату на іншій станції.

В Австрії є багато велосипедних маршрутів, багато вздовж Дунаю та Шварцвальду в Німеччині до Відня.

Основними видами транспорту в горах є: фунікулери, канатні дороги, крісельні підйомники, сани. Гірськолижні курорти впродовж сезону працюють по системі skibus.

Заклади харчування.

Для багатьох австрійців обід, а не вечеря вважається основною їжею дня. У більшості місць є повне меню, окреме меню на обід, щоденне меню, а також спеціальні страви на обід з двох до трьох страв, які часто просто пишуть крейдою на спеціальній дошці зовні. Слід мати на увазі, що хліб ніде не фіксується, коли його подають - часто офіціант просто запитає, скільки його з'їли, і напише на рахунку окремий пункт.

Для австрійців денний та вечірній відпочинок традиційно зосереджується на кафе з давньою традицією. Тут ви можете випити кави, почитати пресу, перекусити і просто відпочити в приємній та спокійній атмосфері.

Заклади, де пиріжки та печиво подають до кави, часто називають кафе - Кондіторей або Кафі - Кондіторей. Багато також пропонують сніданок та вечерю, хоча вибір обмежений, ніж у ресторанах - холодне м'ясо, сир, копчена риба, хліб, вино чи пиво.

Багато барів та нічних клубів працюють ввечері, часто з живою музикою або ді-джеями. Винні погреби, що рясніють у передмісті Відня, на схилах Вінервальда та в інших винних регіонах Нижньої Австрії, Бургенланду та Штирії, також популярні. В даний час більшість винних погребів пропонують молоде вино (як правило, біле), простий фуршет із традиційними інтер'єрами та музикою. Винні погреби можуть працювати лише 300 днів на рік, і якщо заклад працює, традиція вимагає, щоб над входом висіла купа хвойних гілок. Атмосфера тут загалом досить невимушена, де подають традиційну кухню - гуляш, котлети всіх кольорів, смажене м'ясо, варену картоплю та капусту, супи, різні сорти місцевих сирів та копченостей.

Таверни розкидані по маленьких містечках і селах країни. Тут зазвичай подають всі види ковбас, шинок, густих супів, овочевих страв, сільських пирогів з різними начинками тощо.

У великих австрійських містах закусочні Вурстеншанда (буквально перекладається як "ковбасний кіоск") дуже поширені, пропонуючи кілька видів ковбаси з булочкою або багетом, салат, квашену капусту або картоплю на тарілці. Всюди можна побачити піцерії, більшість з яких мало чим відрізняються від подібних ресторанів швидкого харчування у всіх європейських країнах.

Ви також можете придбати дешеву закуску в звичайному кафе - багато з них мають спеціальне меню для обіду з двох страв. Ви можете скористатися одним із ресторанів самообслуговування, які можна знайти у більшості великих міст - там пропонують звичайний фаст-фуд. Ресторани Австрії пропонують більш-менш європейську версію кухні. У більшості ресторанів вихідний день щотижня, який повинен бути вказаний на вивісці. Торги в ресторанах, кафе та магазинах не приймаються [40].

2.2. Забезпечення ефективного використання туристичного потенціалу

Для визначення перспектив розвитку туризму в тій чи іншій місцевості необхідно оцінити відповідність матеріально-технічної бази іноземного туризму розмірам туристичних ресурсів, а також попиту на цей туристичний продукт. Дуже важливо уникати переоцінки туристичних ресурсів. Так, пам'ятка античності може мати певний інтерес у цій галузі, але на міжнародному рівні, порівняно з вартістю інших пам'яток архітектури, вона може не залучити велику кількість іноземних туристів, тому значні інвестиції у створення матеріальної бази туризму в цьому регіоні буде неефективним.

Також необхідно враховувати попит, спричинений туристичною модою, наприклад, піші прогулянки або катання на конях тощо. Австрія - це центральноєвропейська держава, яка виникла після розпаду Австро-Угорської

монархії наприкінці Першої світової війни. На півночі межує з Німеччиною та Чехією, на заході із Швейцарією та Ліхтенштейном, на півдні з Італією та Словенією та на сході зі Словаччиною та Угорщиною. Країна поділена на дев'ять федеральних земель: Бургенланд, Карінтія, Нижня Австрія, Верхня Австрія, Зальцбург, Штирія, Тіроль, Форарльберг та місто Відень (на правах землі) [41].

Австрія - країна, де туристичний сезон триває цілий рік. Австрія історично накопичувала голоси різних традицій: німецької, угорської, чеської, італійської. Саме це визначало своєрідність та чарівність австрійської культури протягом століть. Перетин багатьох культур протягом століть створив тут унікальну архітектуру. Столиця Австрії, Відень з тисячолітньою історією, довгий час була культурною столицею Європи завдяки вишуканій архітектурі, численним музеям, картинним галереям, концертним залам та всевітньо відомому Віденському оперному театру. У місті ви можете знайти майже всі види видів мистецтва. А нещодавно відкриті Віденські лазні привернули до міста любителів здорового способу життя. Відень вважається одним із найчарівніших міст Європи, який, безумовно, варто відвідати кожному. Місто займає особливе місце в Австрії та Європі. По-перше, Відень домінує у всіх сферах життя Австрії, є його головним фінансовим, комерційним, промисловим, транспортним, науковим та культурним центром. По-друге, і в цьому справа, Відень протягом століть розвивався як столиця великої європейської держави. У цьому плані його можна порівняти з Парижем, Лондоном, Берліном, Римом та Мадридом. Це одне з найкрасивіших міст не тільки в Європі, а й у цілому світі. Місто двічі вносилось до списку всевітньої спадщини ЮНЕСКО. Відень має форму кола, яке перетинає Дунай. Його центральна частина - центр міста Кільця являє собою ланцюг бульварів, що утворюють кільце. Саме на цьому кільці знаходяться найкрасивіші туристичні місця міста, пам'ятники, на відвідування яких можна витратити години. За Кільцем йде Гуртель - ще одне кільце. Про красу та самобутність Відня розповідають десятки книг, він оспіваний у народних піснях та віденських вальсах, йому присвячені оперети. Але ще нікому не вдалося скласти повний портрет цієї європейської столиці. Відень багатогранний. Майже

в самому центрі міста знаходиться знаменитий собор Святого Стефана. Величезний стародавній храм залишається однією з найвищих будівель міста. Цей собор є таким самим святилищем для австрійських католиків, як і італійський собор Святого Петра. Це символ Відня. Ще одна дуже відома пам'ятка Відня - Імператорський палац Хофбург. Це величезна біла будівля з башточками по обидва боки. У центрі - орел, що символізує династію Габсбургів. Палац вражає насамперед розмірами внутрішнього дворика [42]. Сьогодні Відень - місто з найвищим рівнем туризму: першокласне готельне обслуговування, відмінне ресторанне обслуговування, відмінні культурні програми та сприятливе оточення. Все це дозволяє розглядати австрійців чемпіонами світу з туризму. Отже, виходячи з вищезазначених елементів, слід зазначити, що Відень все ще є культурним центром глобального значення. Він має надзвичайно багату культурну спадщину та славу одного з найкрасивіших міст Європи. Серед визначних пам'яток - собор Святого Стефана, палац Хофбург (колишня резиденція Габсбургів), палаци та парки Бельведер та Шенбрунн, парк Віденського лісу. Тому слід зазначити, що столиця Австрії має хороший туристичний потенціал, що, в свою чергу, приносить країні високі прибутки саме завдяки туристичному сектору та сприяє стабільному рівню туристичного потоку. Великою перевагою залишається обслуговування та якість обслуговування, що робить перебування туристів набагато комфортнішим.

Австрія має високий рівень економічного розвитку, що є сприятливим для розвитку туристичної інфраструктури. Уряд прийняв різні програми розвитку туризму, які виділяють пріоритетні напрямки туризму та особливості географії. Тому очікується, що найближчим часом туристичний експорт (розвиток в'їзного туризму) стане ще більш конкурентоспроможним на світовому ринку. Австрія - це унікальне відчуття збагачення. Це чудова і унікальна культура, багата місцевими звичаями та традиціями. Це старовинні палаци, середньовічні села, безліч музеїв та виставок та смачна місцева кухня і гостинні австрійці. Австрія пропонує можливість доторкнутися до природної, культурної та духовної спадщини країни. Австрія нікого не залишить байдужим, коли справа стосується

цієї країни. Поєднуючи високі природні та кліматичні, культурні, історичні та соціально-економічні умови, ця країна може, крім того, розраховувати на ще вищий рівень розвитку туризму [43].

2.3. Розвиток туристичної системи та туристична політика Австрії

Австрія є одним з головних туристичних напрямків у світі. Розвиток туризму в Австрії зумовлений, з одного боку, наявністю туристичних ресурсів, таких як Альпи, Дунай, багата історія та культура країни, красиві міста, річки та озера, а з іншого боку - добре розвинена інфраструктура, економічна, політична та соціальна стабільність, висока якість життя та рівень обслуговування, а також вигідне географічне розташування в центрі Європи. Індустрія туризму в Австрії представлена такими видами туризму, як культурно-пізнавальний, рекреаційний, екскурсійний туризм, медичний та оздоровчий, розважальний, спортивний, включаючи лижний спорт, альпінізм. Найпоширенішими регіонами для іноземних туристів є землі Тіроль, Зальцбург, Відень та Карінтія. Розвиток туристичної галузі забезпечується необхідною інфраструктурою. В Австрії функціонує 1098 канатних доріг та витягів, 23 700 гектарів гірськолижних схилів, з яких 60% мають можливість штучного снігу. Країна приймає кожні шість лижні змагання у світі [44].

Крім того, в країні є шість національних заповідників, 48 природних парків, 695 вершин на висоті 3000 метрів над рівнем моря та 74 276 км пішохідних маршрутів. Країна має хороші можливості для ділового туризму. Австрія має понад 200 конгрес-готелів, 80 конгрес-залів та виставкових залів та інші спеціальні зали, які можуть вмістити 4300 конгресів та 8500 конференцій, залучаючи велику кількість ділових туристів. Відень - одне з п'яти найважливіших міст-конгресів у світі. Туризм відіграє важливу роль в економіці Австрії. У 2019 році прямий внесок туристичного сектору у ВВП країни досяг 25 288 мільярдів доларів, або 1,13% від загального ВВП. В австрійській туристичній галузі працює близько 300 000 людей. У 2016 році міжнародні доходи

перевищили міжнародні витрати в Австрії приблизно на 4,3%, що на 1,99% більше, ніж у минулому році. У країні спостерігається позитивна динаміка доходів від іноземного туризму (рис. 2.3.1) [45].

Рис. 2.1. Міжнародний туризм - доходи, % [45]

Австрія - привабливе місце для відпочинку. Тут є всі передумови для надання якісних туристичних послуг. Це спричинює зростання туристичних потоків у країні, сприяє зростанню туристичного доходу. Як результат, Австрія зараз є європейським лідером за рівнем доходу на душу населення. Зокрема, цей показник у країні становить 48 634 доларів, що більше, ніж в Італії (30 657 доларів) та Франції (39 257 доларів) та більше, ніж у Німеччині (45 456 доларів) [46]. Щороку Світовий економічний форум аналізує найпривабливіші туристичні напрямки, оцінює потенціал для розвитку туризму приблизно в 140 країнах.

Австрія посідає 11 місце у світі за індексом конкурентоспроможності туризму, випередивши такі європейські країни, як Португалія, Швеція, Греція та Кіпр, та трохи відстаючи від Іспанії, Франції, Німеччини та Італії. Що стосується

інфраструктури туристичних послуг, Австрія посідає 12-те місце за версією Світового економічного форуму. Аналіз динаміки туристичних потоків в Австрії показує значне переважання іноземного туризму над внутрішнім більш ніж удвічі. Для зовнішнього та внутрішнього туризму ця тенденція була позитивною в останні роки. Зокрема, прибуття іноземних туристів зросло з 30 816 000 осіб у 2018 році до 31 884 000 осіб у 2019 році. Якщо розглядати розвиток туризму з точки зору австрійської землі, то більша частина ночівлі іноземних та вітчизняних відвідувачів припадає на землю Тіроль (46 955 тис.), Зальцбург (27 510 тис.), Відень (14 962 тис.) Та найменший - у Бургенланді (3084 тис.) [47].

Найпопулярніші курорти Австрії розташовані в регіоні Тіроль. Одним з найвідоміших є Інсбрук, який двічі приймав зимові Олімпійські ігри. У східній частині Зальцбурга та західній частині Штирії знаходиться найбільша гірськолижна зона в Європі - Скі Амаде. Область включає 28 гірськолижних курортів, понад 356 гірськолижних схилів протяжністю 860 км. На півночі Карінтії лежить знаменитий морський курорт Бад-Кляйнкірхгайм, розташований в одній з долин на висоті 1100 м. Тут поруч із гірськолижними схилами є термальні джерела, де туристи можуть насолодитися оздоровчими процедурами. Відень є не тільки важливим туристичним центром Австрії, але і культурним центром Європи. Ефективна туристична політика має важливе значення для розвитку туристичної галузі країни як на національному рівні, так і на рівні окремих земель [48].

Туристична політика – цілеспрямована система державних, суспільних та приватних структур на розробку та реалізацію методів, механізмів та інструментів впливу правового, економічного, соціального та іншого характеру з метою підтримання ефективного та регулярного розвитку туристичного комплексу, задоволення інтер'єру та зовнішнього попиту на туристичні послуги та товари в рамках раціонального використання наявного туристичного потенціалу. Національна туристична політика - це сукупність дій та державних заходів, що визначають створення рамкових умов для розвитку туристичної галузі, раціонального використання туристичних ресурсів, підвищення

економічної ефективності досліджуваної галузі. Розробка принципів, створення рамкових умов та визначення стратегічних орієнтацій для розвитку туристичного сектору повинні бути в основі національної туристичної політики. Державна туристична політика втілена в концепції та цільові програми розвитку туризму, визначаючи умови їх реалізації [49].

Це має створити основу для реалізації регіональної туристичної політики. Національною політикою в галузі туризму в Австрії станом на січень 2018 року є Федеральне міністерство сталого розвитку та туризму. Зокрема, нова урядова програма зосереджена на поліпшенні рамкових умов та ділового середовища, а також на позиціонуванні Австрії як конкурентного туристичного напрямку. Національна туристична політика спрямована на зменшення фінансового та адміністративного тягаря малих та середніх підприємств туристичного сектору, заходів щодо підготовки кваліфікованих робітників, а також на розробку та реалізацію спільної національної стратегії розвитку туризму. Цей стратегічний підхід також включатиме інші важливі питання, такі як зміцнення національного бренду, інтернаціоналізація ринків, фінансування бізнесу, інновації тощо [50]. Співпраця між національним та регіональним рівнями продовжує активізуватися, зокрема, щодо сприяння туризму на міжнародних ринках. Національною організацією туристичного маркетингу в країні є Австрійська національна туристична рада (далі АНТО) у співпраці з австрійськими партнерами в туристичній галузі, яка відповідає за підтримку та підвищення конкурентоспроможності Австрії як туристичної країни. Таким чином, АНТО робить вагомий внесок у збільшення частки Австрії на міжнародному туристичному ринку. Починаючи з 1955 р. Основною метою організації (заснованої як «Австрійська організація туристичної реклами», перейменована в 1989 р. «Австрійська національна туристична рада») було створення іміджу Австрії як країни з необмеженими туристичними можливостями [51].

Пріоритетними завданнями АНТО є: - просування бренду «Відпустка в Австрії»: бренд відрізняє Австрію від інших туристичних країн та додає емоційного забарвлення перебуванню в Австрії; - враховувати найбільш

перспективні міжнародні ринки австрійського туризму, використовуючи інноваційні та сучасні маркетингові інструменти; - партнерство з австрійськими туристичними компаніями. Як правило, вся діяльність організації фінансується з бюджету АНТО. У той же час пропонувані пропозиції та послуги також надаються всім учасникам туристичного сектору. На маркетингових заходах, в яких можуть брати участь туристичні партнери, демонструючи власні конкретні товари та послуги, АНТО бере на себе основне фінансування, яке, у разі необхідності, фінансується за рахунок внесків партнерів-учасників. Слід зазначити, що щороку АНТО організовує понад 1500 маркетингових заходів по всьому світу. Діапазон заходів варіюється від класичної реклами Австрії як туристичної країни із використанням засобів масової інформації, видання тематичних брошур, організації виставок та комерційних майданчиків, до співпраці з місцевими туроператорами та туристичними агенціями, організації тренінгів для організації тренінгів для представників туристичного та виставкового бізнесу. Також АНТО здійснює інформаційну підтримку туристів із допомогою інформаційного сервісного центру АНТО та Інтернет-порталу www.austria.info. Ця найбільша австрійська туристична інтернет-платформа представляє інформацію про подорожі та пропозиції з усієї Австрії, спрямовану на потенційних клієнтів у країні (20 мовами). Значну фінансову підтримку австрійської туристичної галузі надає Австрійський банк розвитку туризму, заснований в 1947 році.

Австрійський банк розвитку туризму гарантує фінансування державних та приватних проектів, спрямованих на розвиток туристичної галузі в регіоні. Метою фінансової установи є фінансування необхідних проектів з урахуванням структури та особливостей розвитку туристичної галузі в межах окремої землі, тим самим створюючи індивідуальні пакети підтримки конкретних ініціатив і пропозиції того чи іншого регіону Австрії. Тісна співпраця між відповідними державними органами та Австрійським банком розвитку туризму сприяє економічному засвоєнню державних коштів, що виділяються на розвиток туристичної галузі в регіонах, та полегшує доступ приватних туристичних

підприємств до джерел фінансування власних проектів. АНТО фінансується Міністерством (75%) та Австрійською федеральною економічною палатою (25%). Основними обов'язками АНТО є дослідження ринку, управління брендами, маркетинг, туризм та інформація [53].

У 2016 році Національна адміністрація туризму виділила з бюджету близько 52 мільйонів євро, у тому числі 22,2 мільйона євро на фінансову підтримку малих та середніх підприємств та керівництво Австрійського банку розвитку туризму. 24,1 млн. євро було виділено на річний бюджет АНТО, а 5,5 млн. євро надано міністерством у вигляді індивідуальних грантів для співфінансування туристичних проектів та контрактів на послуги. Крім того, 77,8 млн. євро з європейської програми оздоровлення було виділено на позики малим та середнім підприємствам у туристичному секторі. На додаток до національного бюджету, дев'ять країн мають власні бюджети на туризм для підтримки своїх власних програм розвитку туризму [54].

Основними перспективами австрійської туристичної політики є: необхідність диверсифікації основних ринків збуту; координувати маркетингові зусилля; заохочувати інвестиції та інновації; покращити доступність; вирішити проблеми зайнятості на ринку праці; вивчити та вирішити проблеми туристичної мобільності та посилити співпрацю агентств з питань туризму, транспорту та навколишнього середовища. Австрія надає великого значення пропаганді туризму. Вживаються численні заходи для цілеспрямованої та ефективної підтримки інноваційних компаній. Таким чином, Австрія є однією з найбільш розвинених туристичних країн у світі. У країні створені сприятливі умови для розвитку різних видів туризму. Австрія приділяє значну увагу розвитку туристичної інфраструктури та підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі туристичних послуг. Туризм є важливим джерелом доходу для австрійської економіки, тому країна характеризується високими доходами від туристичної галузі [55].

Розвиток туризму в Австрії характеризується також зростанням динаміки туристичних потоків, найвищими в Європі показниками туристичного доходу на

душу населення, а також високими показниками розвитку інфраструктури туристичних послуг. Більша частина туристичного потоку припадає на землі Тіроль, Зальцбург та Відень. Стратегічними цілями розвитку туризму в Австрії на сучасному етапі є розвиток туристичного маркетингу, інновацій та зміцнення позицій країни на міжнародному туристичному ринку. Подальші перспективні дослідження пов'язані з більш детальним аналізом регіональних характеристик розвитку туристичного сектору в Австрії та пріоритетами туристичної політики, а також з аналізом особливостей управління туризмом в регіонах країни [56].

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АВСТРІЇ

3.1. Проблеми організації та перспективи розвитку туристичної системи в Австрії

Належне функціонування туристичної галузі в Західній Європі залежить від цілеспрямованої державної політики, яка створює сприятливі умови для розвитку матеріально-технічної бази туризму та забезпечує галузь висококваліфікованими кадрами, здатними змінюватися та адаптуватися до умов, що виникають внаслідок глобалізації в сучасному суспільстві та світовій економіці. Як відомо, туризм є важливою складовою успішного розвитку австрійської економіки. За даними Австрійської торгово-промислової палати, доходи індустрії туризму в загальному обсязі ВВП у 2017 році склали 15,5% (73,2 млрд доларів).

Австрія є однією з найбільш процвітаючих та інноваційних країн Європейського Союзу. Країна характеризується не тільки стабільним економічним розвитком, високорозвиненою інфраструктурою, наявністю добре освічених та висококваліфікованих робітників та високою якістю життя, а й привабливим місцем для відпочинку. Туризм є важливою галуззю австрійської економіки, країна займає чільне місце на міжнародному туристичному ринку. Австрія має репутацію безпечного напрямку. Такий образ особливо важливий у кризові часи. Австрія отримала міжнародне визнання за високий рівень освіти в галузі туризму, оскільки кваліфікований та привітний персонал є одним з найважливіших факторів якісних туристичних послуг у країні.

Високий рівень розвитку міжнародного туризму в Австрії позитивно впливає на економіку країни та приносить значний фінансовий дохід [57]. Австрія приваблює туристів прекрасними пейзажами, прекрасною природою, кліматом. Інші критерії, що впливають на вибір туристів, включають хороший

імідж країни, попередній позитивний досвід, різноманітні можливості для відпочинку, співвідношення ціни та якості та якості відпочинку, а також добре розвинуту мережу гірськолижних трас.

Географічне розташування країни є важливим фактором розвитку туризму в Австрії. Будучи центром перетину основних повітряних, залізничних та автомобільних перевезень, Австрія стала важливим транзитним центром для Європи. Успішний заклад у центрі Європи вигідно відрізняє цю країну від інших європейських країн і робить її доступною для транспортування та привабливою для багатьох іноземних туристів [58].

Міжгірські западини також привабливі для туристів, особливо Клагенфурт (Карінтія) та Грац (Штирія) з менш вираженими природними межами великої висоти. У країні багато озер. На захід від Австрії знаходиться частина великого і глибокого Боденського озера, а на сході - значна частина мілководного озера Нойзідлер-Зеє. Він сприяє розвитку морського туризму та озерних видів спорту, включаючи риболовлю. Існуючі природні умови, добре розвинені транспортні шляхи, а також достатня матеріально-технічна база для туризму - все це сприяє постійно високому інтересу туристів до цієї країни. Тому не дивно, що сьогодні Австрія є однією з 15 найбільш відвідуваних туристами країн. У 2019 році Австрію відвідали майже 32 мільйони іноземних туристів. Незважаючи на незначне падіння кількості іноземних туристів, Австрія займає 4,7% світового міжнародного туристичного ринку, що є вагомим показником для такої маленької країни [59]. Австрія досягла такої високої оцінки значною мірою завдяки своїй високорозвиненій туристичній інфраструктурі. За кількістю готельних місць Австрія посідає сьоме місце серед країн ЄС із близько 15 000 готелів та закладів готельного типу.

Основним фондом розміщення туристів в Австрії є невеликі готелі. Вони достатньо оснащені необхідною інфраструктурою та містять велику кількість засобів активного відпочинку, догляду та спорту, що є позитивним фактором для тривалого перебування туристів та професійної спортивної підготовки. Окрім готелів та закладів готельного типу, велика кількість пансіонатів, санаторіїв,

кемпінгів, будинків відпочинку для молоді, будинків альпінізму тощо для задоволення потреб туристів. Загалом за зимовий та літній сезони в країні створено понад мільйон місць для туристів із значною часткою у приватному секторі [60].

Загальна завантаженість готелів та інших закладів розміщення в країні низька через їх високу ціну. У останні роки завантаженість зросла протягом зимового сезону через збільшення попиту туристів на зимовий відпочинок. У Австрії постійно будуються нові готелі та курорти, щоб підтримувати високий рівень туристичних послуг та підтримувати свої позиції в умовах жорсткої глобальної конкуренції. Австрія була першою гірськолижною країною, яка почала використовувати складні підйомні системи, щоб гірські хребти з'єднувались, а не окремі сусідні долини. У цій країні вперше в Європі з'явилися великі гірськолижні зони, включаючи кілька курортів, які в недалекому минулому не мали тісних зв'язків та транспортних зв'язків, а зараз утворюють цілу систему туристичних агломерацій та рекреаційних, що є сприятливим обставина для відпочиваючих, які намагаються максимально використати своє перебування в країні.

Сучасний гірськолижний центр країни включає готельні комплекси; маятникову систему, шляхи буксирування крісельного підйомника; спуски різної довжини та складності; траси для початківців лижників; маршрутна служба та контрольно-рятувальна служба; магазини; пункти прокату спортивного спорядження; лижні школи. Для гарного рівня розвитку туристичної галузі в країні необхідна інтенсивна підготовка та освіта висококваліфікованих кадрів: викладачів гірськолижного спорту, працівників гірськолижного спорту, персоналу, менеджерів готелів та туризму, що в умовах нинішньої кризи економіки сприяє збільшенню конкурентоспроможності країни. В Австрії існує більше 20 навчальних центрів у галузі туризму, два інститути з підготовки керівників [61].

Туристичний потенціал Австрії різноманітний та культурний. Чудові архітектурні пам'ятники та культурні установи доповнюють гірськолижні

курорти. В Австрії є багато соборів, палаців, замків та монастирів та інших культурних об'єктів, що сприяють розвитку курортного туризму. Країна має багату історичну спадщину, велику кількість музеїв, багато з яких присвячені відомим музикантам. Найпопулярнішими туристичними визначними пам'ятками Австрії є палац Шенбрунн та музей Альбертину у Відні, музей кришталевих світів Сваровскі в Тіролі, базиліка Маріазель у Штирії та палац Гогензальцбург у Зальцбурзі. Іноземний туризм в Австрії був важливим сектором економіки в останні роки. Державні керівники приділяють цьому значну увагу. Індустрія снігових розваг, що тривала десятиліття, постійно розвивається. Значною мірою стабільність та інтенсивність розвитку туризму в Австрії зумовлені тим, що ця країна пропонує найпопулярніші та відносно недорогі види туризму: відпочинок у формі екскурсій та подорожей та спортивна зима. За сучасних соціально-економічних умов розвитку туризм в Австрії є основним джерелом доходу, що охоплює традиційне для негативного сальдо торгового балансу країни. Динаміка розвитку туризму, витрат і сальдо туризму мають спільні характеристики зі схожими показниками у Швейцарії: у 1964-1990 рр. витрати на туризм зростали швидше і зросли в 28 разів, доходи від туризму зросли в 11 разів, позитивне сальдо туризму - у шість разів. Доходи від туризму в країні в 2019 році становили близько 26 мільярдів доларів. У туристичній галузі Австрії налічується понад 70 000 середніх та малих туристичних підприємств (готелі, ресторани, санаторії, басейни та пляжі), в яких працює близько 500 000 людей. За часткою валового доходу від туризму у ВВП (15,5%)

Австрія є однією з головних країн Європи. Зимовий туризм (грудень-лютий) становить 40% туристичних потоків. Більшість іноземних туристів до Австрії приїжджають з країн ЄС. Частка українських туристів в Австрії невелика, але вона поступово збільшується. Серед основних туристичних районів Австрії слід зазначити Тіроль. Це область альпінізму, туризму та лижного спорту. Столиця Тіроля - Інсбрук, відомий у всьому світі високим рівнем зимових видів спорту. Поруч із цим містом розташовано шість районів: Хангербург, Орли, Тульфи, Мутгерс, Акзамер-Ліцум, Штубай - там створені

необхідні умови для відпочинку та катання на лижах. На заході Австрії є ще одна потужна туристична гірськолижна зона - Арльберг, до якої входять відомі курорти Ішгль, Санкт-Антон та Сент-Крістоф, Лех, Цюрс та Штубен [62].

Область Зальцбурга включає однойменну федеральну землю та східну частину Тіролю. Тут лежить так званий «європейський спортивний регіон» - приморські курорти Целль-ам-Зеє, Капрун і Заальбах, Хінтерглем. У федеральній землі Карінтія центральне місце займає морський курорт Бад-Кляйнкірхгайм. Це одне з найкомфортніших та екологічно чистих місць в Австрії з хорошою гірськолижною інфраструктурою. Загалом землі Форальберг, Тіроль, Зальцбург та Штирія в основному спеціалізуються на зимових канікулах. У Верхній і Нижній Австрії, Бургенланді, Відні, Каринтії кількість туристичних потоків влітку вища. Що стосується оздоровчого туризму, то він досяг найбільшого розвитку у Верхній Австрії (Бад-Ішгль, Бад-Халл), Штирії (Блюмау, Бад-Лойпсдорф, Бад-Вальтерсдорф), Зальцбурзі (Бад-Гаштайн, Бад-Хофгаштайн) та Нижній Австрії. а також медичний мул. Тут розвиваються медичний та бальнеологічний туризм. Діловий туризм характерний для всіх великих міст Австрії, особливо Відня, його частка становить 30-35%. Основною перешкодою для розвитку зимового туризму в Австрії є висока вартість відпочинку для багатьох потенційних туристів. З іншого боку, забезпечені туристи, котрі можуть собі дозволити відпочинок у цій країні, дедалі більше вимагають якості послуг. Щоб задовольнити потреби цієї категорії туристів, довжину стежок потрібно збільшити, інфраструктуру модернізувати та забезпечити достатній сніговий покрив.

Враховуючи загрозу глобального потепління, це може бути нездійсненним у найближчі роки, оскільки можливості розширення доріг у високогір'ї майже вичерпані, а розвиток канатних доріг та штучного снігу вимагає значних витрат. На сучасному етапі розвитку влада потребує значної уваги до питання активного залучення туристів з Канади, США, Мексики, Франції, Іспанії та Бразилії. Ця проблема пов'язана з тим, що, на думку експертів, саме в цих країнах у найближчі роки будуть найвищі темпи зростання кількості поїздок за кордон.

Якщо частка іноземних туристів з Бразилії, Мексики, Франції, Іспанії та США до Австрії зросте з 4,7% в даний час до 8%, річний приріст може скласти 9%. Інтенсивний розвиток туризму в Австрії (особливо масовий) у багатьох випадках має негативні соціальні та екологічні наслідки через надмірне навантаження на екосистему та інфраструктуру [63]. Екологічні проблеми, що загострюються внаслідок туризму, включають придбання земельних ділянок для доріг та аеропортів, забруднення атмосферного повітря внаслідок туристичних поїздок, утилізацію відходів та утилізацію відходів (особливо в гірських районах), що в поєднанні із загальними тенденціями стимулює розробку альтернативних пропозицій щодо туризму. (наприклад, розвиток екологічного туризму).

Країни Центральної та Східної Європи, що входили до колишнього соціалістичного блоку, не мають істотної конкуренції з Австрією на туристичному ринку. Наприклад, заможні мандрівники з Росії, України, Польщі та Румунії цінують надійність, високі стандарти багатьох закладів, а також безпеку та гостинність країни, яка також знаходиться на відносно невеликій відстані. Найближчим часом ці країни можуть стати конкурентами Австрії на туристичному ринку. Тому з цього регіону прогнозується посилений приплив туристів до країни в найближчі роки. Однак, використовуючи найкращі практики австрійської туристичної галузі, найближчим часом деякі країни Центральної та Східної Європи, такі як Чеська Республіка, Угорщина, Польща, включаючи Україну, можуть становити потенційну конкуренцію в деяких туристичних галузях для цієї країни [64].

Розвиток екологічного, історичного, культурного та гірськолижного туризму визначено пріоритетним напрямком туристичної політики Австрії, оскільки ці види туризму приносять найбільшу частку доходу. Таким чином, Австрія має значні рекреаційні ресурси, якими вона користується повною мірою. Це, у свою чергу, сприяє створенню сильнішої національної економіки, оскільки завдяки туризму країна отримує велику суму грошей. Використання новітніх технологій у туризмі та суміжних секторах економіки допомагає зберегти позиції Австрії на ринку туристичних послуг. Австрія залучає туристів з усього світу в

освітніх, оздоровчих, туристичних та інших цілях, що сприяє взаємній співпраці між країнами. Політична, соціальна та фінансова інтеграція, що триває в ЄС, створює оптимальні умови для розвитку та вдосконалення готельного господарства, транспорту, комерційної інфраструктури та інших ресурсів австрійського туристичного ринку, а також для поліпшення туристичної безпеки під час подорожей, захисту та обачного використання екологічного туризму.

Є підстави вважати, що австрійський туризм має великий потенціал та хороші перспективи для подальшого розвитку. Отже, туризм у цій країні є динамічною та прибутковою галуззю, тому його розвиток має регулювати держава. Через необхідність розвитку туризму уряд Австрії виділяє з бюджету великі кошти на навчання та просування регіонального туристичного продукту, що створює багато робочих місць. Основними проблемами розвитку туризму в Австрії є високі витрати для модернізації туристичної інфраструктури; невелика кількість іноземних туристів з неєвропейських країн; збільшення популярності катання на лижах; екологічні проблеми, спричинені масовим туризмом; нерівномірність сезонних туристичних потоків [65].

3.2. Використання досвіду організації туристичної системи Австрії для України

Активізація туристичної діяльності в Україні як одного із складних типів людського життя, спрямованого на вдосконалення та задоволення духовних потреб у вільний час, останнім часом зумовлена низкою факторів, серед яких найважливішими є: туристичні потреби, туристичні ресурси, туристичні послуги та наявні фінансові ресурси. Розвиток туристичних послуг в останні роки виявляє особливості соціального розвитку у світі загалом і в нашій країні зокрема. Без туризму зараз неможливо уявити економіку не лише більш-менш розвиненої країни, а й окремого муніципалітету. На сьогоднішній день туризм є дедалі різноманітнішим видом економічної діяльності, оскільки практично всі галузі економіки так чи інакше беруть участь у наданні послуг із дозвілля та

лікування. Деякі з них, такі як транспорт, агропромисловий комплекс, будівництво та ремонт, комунальні послуги, охорона здоров'я, соціальна допомога тощо, щороку розвивають свою систему у сфері туризму. Як результат, сам туризм є як причиною, так і наслідком важливих змін у сучасному суспільстві, пов'язаних із глобальними проблемами кінця ХХ - початку ХХІ століття, і визначає актуальність вивчення зарубіжного досвіду в організації туристичних послуг та їх впровадження в Україні. Дозвілля в контексті глобального розвитку стає все більш важливим, є домінуючою формою економічного зростання у багатьох країнах і покращує життя жителів місцевих органів влади. Зростаюча кількість мандрівників по всьому світу, поступова демократизація суспільного життя та розширення Шенгенської зони сприяють посиленню потоку відпочиваючих та туристів з України та в Україну. Однак існує низка проблем та дисбалансів розвитку туристичної галузі, пов'язаних із переважанням неорганізованих мандрівників у туристичних потоках, низькою якістю туристичних послуг тощо [66]. В Україні, як і в інших зарубіжних країнах, право на відпочинок є невід'ємним правом кожного громадянина. Відповідно до ст. 45 Конституції України, «Кожен має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням тижневих днів відпочинку, а також оплачуваною відпусткою, встановленням скороченого робочого дня для певних професій та галузей, скороченням тривалості нічної роботи. Відповідно до Гаазької декларації по туризму, найсуттєвішим і необхідним є право «на відпочинок, вільний час та періодично оплачувану відпустку, а також право використовувати цей час для відпустки, вільних поїздок з освітніми та розважальними цілями і використання благ, що отримуються від туризму, як внутрішнього, так і зовнішнього». Про масштаби дозвілевої діяльності свідчать наступні дані: - 20% - тобто 1/5 світового населення - щорічно беруть участь у розважальних заходах та подорожах; - 40 - 55% населення великих міст світу у вихідні дні виїжджають з міст з туристичною метою; - витрати на туризм в економічно розвинених країнах в 2,3 рази перевищують вартість одягу та взуття та на 18% перевищують витрати на придбання продовольчих товарів.

Таким чином, відпочинок з привілеєм у минулому стає в сучасному світі найважливішим предметом споживчого попиту, стає характерним елементом способу життя. Потреби в туристичних послугах є невід'ємною частиною системи соціальних потреб і розвиваються відповідно до загальних законів. На формування та розвиток туристичних потреб впливає збільшення тривалості вільного часу, якісна зміна його структури та суттєва зміна характеру життя людини в науково-технічній революції. На основі цих потреб формується попит туристів, який виражається не стільки в їх бажанні, скільки в спроможності отримувати туристичні послуги. Потреби перетворюються на попит, коли за ними слідує купівельна спроможність людини. На основі взаємодії попиту та пропозиції на туристичні послуги виникає туристичний продукт.

Туризм не має принципових відмінностей від інших видів економічної діяльності, але має специфічний продукт - туристичну послугу, що представляє собою будь-яку діяльність чи вигоду, що надається клієнтові за межами його постійного місця проживання, а у вільний час для відновлення фізичної та психологічної сили задовольнити спорт, здоров'я, пізнавальні інтереси тощо [67]. В останні роки близько 51% міжнародних туристичних поїздок здійснюються з метою відпочинку, дозвілля й рекреації, на ділові та професійні цілі припадає 15%, а 27% - на конкретні цілі: відвідування друзів та батьків, паломництво, лікування та інші . Тому давайте визначимо поняття «дозвілля» та «туризм», оскільки, як свідчить аналіз зарубіжних публікацій, існує кілька підходів до інтерпретації взаємозв'язку між цими визначеннями. Підтримуючи точку зору В.І. Новикової нову та сформовану у національній літературі, ми погоджуємось, що рекреація включає три форми рекреації - туризм, оздоровлення та реабілітацію, рекреацію, і ми вважаємо туризм хоч і найважливішим і найважливішим, але складовою рекреації.

Зрештою, «туризм - це тимчасовий виїзд людини з місця постійного проживання з медичними, освітніми, професійними чи діловими цілями або з іншими цілями без здійснення оплачуваної діяльності за місцем перебування», тобто туризм передбачає переміщення людини на 24 години до року (і, отже, на

одну ніч) з постійного місця проживання з обов'язковим поверненням для здійснення будь-якої діяльності для відновлення життєвої сили, не пов'язаної з працевлаштуванням з метою заробітку на місці місця проживання. У свою чергу, відпочинок охоплює весь спектр оздоровчих та пізнавальних заходів, які проводяться як всередині, так і за межами їх закладу. Відповідно, послуги рекреації - це послуги, що відновлюють здоров'я, задовольняють історичні, культурні, інтелектуальні потреби, підтримують духовний та фізичний розвиток людини, нормальне життя відпочиваючих [68]. Сферу послуг дозвілля можна визначити як спеціально організовану систему, функціонування якої спрямоване на обслуговування споживачів послуг дозвілля (відпочивальників), які продаються на ринку послуг як самостійний товар. Послуги рекреації задовольняють потреби населення у змістовному дозвіллі та відпочинку та діють за загальними законами світового ринку. Вони є частиною ринку послуг, його специфічною складовою. А головною метою послуги є задоволення людських потреб.

Країни Західної Європи відрізняються у світі найвищим рівнем експлуатації рекреаційних ресурсів, їх найбільш ефективним використанням та наданням рекреаційних послуг. Європа є найбільш привабливою у світі з точки зору відпочинку. Близько 60% усіх туристів на нашу планету приєднуються до її природного, культурного, історичного та етнічного різноманіття. Європа схожа на весь світ в мініатюрі. Традиційними лідерами за кількістю візитів до Європи є Франція, Іспанія та Італія, Великобританія, Німеччина, Греція, які разом становлять 80% прибулих у світ. У той же час ми бачимо, що частка менш розвинених та країн, що розвиваються, поступово збільшується з кожним роком. У середньому турист приносить в країну близько 900 доларів, однак кожна країна як агент світового туристичного ринку має свої особливості.

У всьому світі зростає інтерес до пізнавального та культурного відпочинку, історичні міста приваблюють відвідувачів унікальними предметами та явищами, що сприяє розвитку місцевої економіки. Більшість міст Європи, Канади та США пишаються своєю унікальною історико-культурною спадщиною, зберігаючи її,

що дає можливість розвивати рекреаційно-туристичну систему та визначити її як головний елемент стратегії місцевого економічного розвитку. Аналіз міжнародного досвіду розвитку туризму, управління рекреаційними та туристичними закладами та надання широкого спектру послуг із рекреації дозволяє нам зрозуміти його значення для економіки, як потужного джерела розвитку міст, регіонів, країни та підвищення добробуту населення. Важливою тенденцією розвитку світового туризму є значна частка поїздок до баз відпочинку в тому ж регіоні. Найсильніші потоки до інших регіонів формуються в Європі, Північній та Південній Америці, Східній Азії та Тихому океані [69].

Розвиток туризму характеризується постійною географічною експансією та диверсифікацією напрямків подорожей. Переважна більшість країн Європейського Союзу мають сприятливі природні, географічні та кліматичні характеристики, найвищу насиченість різними історичними та архітектурними пам'ятками різних епох і, отже, найбільшу привабливість, підтриману готельною індустрією та високорозвиненою туристичною інфраструктурою.

Політика ЄС щодо культурно-пізнавального туризму визначає його як фактор: стимулювання місцевих ремесл, створення нових робочих місць, залучення молоді та безробітних на ринок праці; оновлення культурної та архітектурної спадщини та джерела фінансових доходів для охорони та реставрації; міжетнічна толерантність, спосіб розуміння іншої культури. Зони з обмеженими можливостями в ЄС розглядають різні види рекреаційної діяльності (наприклад, спа-процедури, плавання та відпочинок на пляжі, екологічний та спортивний туризм, відвідування ресторанів та барів, музеїв, виставок, атракціонів, екскурсій, паломництв, релігійного туризму, культурних та культурна спадщина - пізнавальний туризм тощо) як джерела розвитку територій, а інтеграція пам'яток, відокремлених від культурної спадщини, в туристичну мережу стимулює декларування програм роздільного харчування, створення нових музеїв, музеїв під відкритим небом (етнографічні комплекси), ресторани традиційних страв, обладнання біля приміщень гостьових кімнат для відпочиваючих ... тощо.

У той же час зарубіжні країни мають досить розгалужену систему управління та регулювання рекреаційно-туристичної діяльності, яка представлена на центральному та місцевому рівнях, що є досить показовим для України, оскільки остання не має чітко визначеної та законодавчо регламентованої системи управління. Тому В. І. Новікова, виходячи з думки провідного спеціаліста в галузі туризму та рекреації Р. А. Браймер, цитує: «Найбільшою перешкодою для розвитку туризму та відпочинку на громадському рівні є відсутність уваги та підтримки з боку політиків та влади. Якщо туризм ігнорується, його переваги не визначені, немає ретельного планування, а отже, і розвитку. Лише тоді, коли на законодавчому рівні існує глибокий інтерес, будуть докладені зусилля для підвищення статусу туристичної галузі на більш високий рівень не лише у формі декларацій, але також будуть вжиті конкретні кроки для створення та підтримувати економічні зв'язки, маркетинг працюватиме ефективно. У галузі туризму лише тоді можна буде розраховувати на конкретні результати». Іншими словами, саме влада повинна бути зацікавлена у розвитку та ефективному наданні туристичних послуг. У співпраці з державним та приватним сектором розвивати туристичний сектор у регіонах країни з метою наповнення місцевих бюджетів та просування України на міжнародний туристичний ринок [70].

У контексті дослідження заслуговує на увагу досвід Австрії, країни з тисячолітньою історією та безліччю історичних та інших цінних пам'яток. Австрія в Європі випереджає всі інші країни за рівнем розвитку зимового туризму. Як результат, у гірській частині країни, іноді як автономні системи, з повним спектром послуг із дозвілля, існує понад 20 тисяч готелів. Організація туристичних послуг в австрійських містах цікава, оскільки там туристичний сезон триває цілий рік і охоплює різні сфери, включаючи послуги дозвілля, такі як рекреаційні, культурні та медичні послуги. Австрійські міста з пам'ятниками архітектури, музики та образотворчого мистецтва є привабливими, як і ті, що пропонують природний відпочинок: полювання, риболовля, гірські походи тощо.

Оскільки рекреаційно-туристична система в країні вже давно є важливою галуззю національної економіки, їй приділяється значна увага, створенню якісної рекреаційно-туристичної інфраструктури, розгалуженій мережі проживання, особливо в невеликих готелях, приватних пансіонатах, шале. Водночас австрійці перетворили історичну, культурну та природну спадщину історичних міст, що утворюють «Золоте кільце» Австрії, у привабливі рекреаційні та туристичні визначні пам'ятки, зокрема: з 1920 року місто Бад-Ішль стало курортом курорт, серед головних визначних пам'яток якого - Імператорська вілла, Вілла Легара; Бад-Радкерсбург (Штирія) в основному відомий як курортне місто; окрасою Фельдкірха є фортеця Шаттенбург, яка датується XIII століттям, щоліта тут проводиться фестиваль вуличних художників; в Баден-під-Відні, який у першій половині 19 століття був літньою резиденцією Габсбургів, є найбільшим аквапарком Європи під скляним дахом площею 900 м². У місті є термальні джерела, а також розарій, на якому вирощується 20 000 троянд.

Як результат, політика місцевих органів влади Австрії щодо розвитку ринку послуг дозволяє включати рекламу та маркетингові компанії, навчання туроператорів, каталогізацію, роботу та постійну взаємодію зі ЗМІ, організацію святкових заходів. Віденська рада з питань туризму організовує різні заходи із залученням цільових груп туристичної діяльності. Рекреаційна та туристична маркетингова стратегія Австрії має на меті привернути увагу потенційних споживачів у країні до можливостей культурного, освітнього, активного, екологічного та оздоровчого відпочинку. Він базується на трьох ключових поняттях: «культура», «достовірність» та «інтенсивність». Досвід розвинутих країн та країн, що розвиваються, однозначно свідчить, що для України, її регіонів та міст питання надання туристичних послуг є надзвичайно важливим, актуальним та перспективним [71]. Завдяки їй можна забезпечити нову якість економічного зростання, соціального забезпечення, підвищити добробут громадян та подолати нерівномірність розвитку територій, а також досягти фінансових, економічних та позитивних соціально-психологічних. Зокрема, успіх розвитку туризму та процес надання туристичних послуг як сфери

економічної діяльності визначаються у трьох основних сферах: економічній, соціальній та екологічній. Економічний успіх можна оцінити за часткою послуг з дозвілля у ВВП країни, обсягом експорту та кількістю створених робочих місць. Соціальний успіх визначається зайнятістю, часткою особистого доходу від туристичних послуг тощо. Екологічні показники туристичних послуг пов'язані із застосуванням загальних та специфічних екологічних стандартів. Світовий досвід доводить, що туристичний сектор природним та гармонійним чином поєднує всі можливості глобального та національного розвитку людини та суспільства на основі наявних місцевих ресурсів [72].

Показниками для України в організації туристичних послуг муніципальними органами влади у містах світу є: децентралізація, делегування повноважень місцевим органам влади, встановлення організаційних зв'язків між суб'єктами рекреаційної діяльності, населенням, місцевими, муніципальними органами влади; створення політичних, економічних, екологічних та інституційних умов для функціонування туристичної діяльності; запровадження механізмів стимулювання туристів до постійного поліпшення якості послуг дозвілля; посилення ролі муніципалітетів у плануванні, фінансуванні та організації надання туристичних послуг; вдосконалення законодавчої та методологічної бази для забезпечення функціонування системи туристичного обслуговування, а також створення організаційних умов для розвитку туристичних послуг тощо. Однак подальші дослідження повинні бути зосереджені на ефективності туристичних послуг у містах, що передбачає аналіз та міждисциплінарний підхід, враховуючи, що система організації туристичних послуг є відкритою і діє на принципах самоорганізації, самоврядування та управління муніципальними органами влади, суб'єктами та об'єктами туризму та функціонує у внутрішньому та зовнішньому середовищі, яке постійно змінюється [73].

ВИСНОВКИ

Туризм - явище багатофункціональне. Ось чому він активно впливає на життя людей, організацію їх робочого часу та відпочинку, а загалом на економічний та соціальний розвиток суспільства. Таким чином, усі функції туризму тісно пов'язані між собою і утворюють цілісну соціально-економічну систему. Туристична система характеризується такими властивостями: має власну галузь виробництва та надання послуг туристам; створює туристичні послуги, формує туристичні продукти та продає їх; формує ринок туристичних послуг різного рівня складності; виступає мультиплікатором зростання національного доходу, валового внутрішнього продукту (національного), зайнятості, розвитку місцевої інфраструктури та підвищення рівня життя; служить ефективним засобом захисту навколишнього середовища та історико-культурної спадщини людства, а отже, формує матеріальну основу ресурсного потенціалу туризму, що становить конкретну сферу діяльності; взаємопов'язані майже з усіма сферами, галузями та видами людської діяльності; має переваги в процесах інтеграції та глобалізації, що відбуваються у світі.

Основні фактори розвитку туристичної галузі можна розділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Зовнішні (екзогенні) фактори впливають на розвиток туризму через демографічні та соціальні зміни; економічний та фінансовий розвиток; зміни в політичному та правовому регулюванні; технологічні зміни; розвиток торгівлі; транспортна інфраструктура та безпека подорожей. До внутрішніх факторів розвитку туристичної галузі належать природно-географічні характеристики та кліматичні умови країни, наявність та якість природних ресурсів та можливість їх зручного використання, економічне становище країни, внутрішня політика, політична стабільність; соціальний порядок, рівень розвитку продуктивних сил, структура та рівень добробуту населення; можливість отримання переваг та знижок на туристичні послуги за рахунок держави та громадських організацій, підприємств та установ; стан

розвитку туристичної інфраструктури, транспортних мереж, рівень життя в суспільстві, освітній та культурний рівень населення.

Австрія - країна, де туристичний сезон триває цілий рік. Австрія історично накопичувала голоси різних традицій: німецької, угорської, чеської, італійської. Саме це визначало своєрідність та чарівність австрійської культури протягом століть. Перетин багатьох культур протягом століть створив тут унікальну архітектуру. Австрія має високий рівень економічного розвитку, що є сприятливим для розвитку туристичної інфраструктури. Уряд прийняв різні програми розвитку туризму, які виділяють пріоритетні напрямки туризму та особливості географії. Австрія - це унікальне відчуття збагачення. Це чудова і унікальна культура, багата місцевими звичаями та традиціями. Це старовинні палаци, середньовічні села, безліч музеїв та виставок та смачна місцева кухня. І гостинні австрійці, які приймуть душу. Австрія пропонує можливість доторкнутися до природної, культурної та духовної спадщини країни. Австрія нікого не залишить байдужим, коли справа стосується цієї країни. Поєднуючи високі природні та кліматичні, культурні, історичні та соціально-економічні умови, ця країна може, крім того, розраховувати на ще вищий рівень розвитку туризму. Австрія приділяє значну увагу розвитку туристичної інфраструктури та підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі туристичних послуг. Туризм є важливим джерелом доходу для австрійської економіки, тому країна характеризується високими доходами від туристичної галузі. Є підстави вважати, що австрійський туризм має великий потенціал та хороші перспективи для подальшого розвитку.

Отже, туризм у цій країні є динамічною та прибутковою галуззю, тому його розвиток має регулювати держава. Через необхідність розвитку туризму уряд Австрії виділяє з бюджету великі кошти на навчання та просування регіонального туристичного продукту, що створює багато робочих місць. Економічний успіх можна оцінити за часткою послуг з дозвілля у ВВП країни, обсягом експорту та кількістю створених робочих місць. Соціальний успіх визначається зайнятістю, часткою особистого доходу від туристичних послуг

тощо. Екологічні показники туристичних послуг пов'язані із застосуванням загальних та специфічних екологічних стандартів. Світовий досвід доводить, що туристичний сектор природним та гармонійним чином поєднує всі можливості глобального та національного розвитку людини та суспільства на основі наявних місцевих ресурсів.

Основними проблемами розвитку туризму в Австрії є високі витрати для модернізації туристичної інфраструктури; невелика кількість іноземних туристів з неєвропейських країн; збільшення популярності катання на лижах; екологічні проблеми, спричинені масовим туризмом; нерівномірність сезонних туристичних потоків

Рекреаційна та туристична маркетингова стратегія Австрії має на меті привернути увагу потенційних споживачів у країні до можливостей культурного, освітнього, активного, екологічного та оздоровчого відпочинку. Він базується на трьох ключових поняттях: «культура», «достовірність» та «інтенсивність». Досвід розвинутих країн та країн, що розвиваються, однозначно свідчить, що для України, її регіонів та міст питання надання туристичних послуг є надзвичайно важливим, актуальним та перспективним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія/ Тетяна Іванівна Ткаченко. 2–ге вид., випр. та доповн.. – К.: КНТЕУ, 2009. – 463 с.
2. Кабушкин Н.И. Менеджмент туризма: Учеб. Пособие / Н.И.Кабушкин. – 2-е изд., перераб. – Мн.: Новое знание, 2001. – 432 с.
3. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: Монографія / Мирослав Борушак . – Львів: ІРД НАН України, 2006. – 288 с.
4. Burkart A.J. The Management of Tourism / A.Burkart, S.Medlik. – Heinemann, London, 1981. – 237 p
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : Підручник. / За заг. ред. В.Ф.Орлова. — К.: Грамота, 2006. — 262 с.
6. Зима О.Г. Конспект лекцій «Організація туризму в Україні» з навчальної дисципліни «Організація туризму» / О.Г.Зима, Н.А.Дехтяр; М-во освіти і науки України, Харк. нац. екон. ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2008. - 271 с.: табл., іл.
7. Andreas Freytag and Christoph Vietze. International tourism, development and biodiversity: first evidence / [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: http://pubchoicesoc.org/papers_2006/vietze.pdf
8. Batir Mirbabayev. The role of tourism in international development/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.grips.ac.jp/alumni/Role%20of%20Tourism.pdf>
9. Batir Mirbabayev, Malika Shagazatova. The Economic and Social Impact of Tourism/[Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: [http://www.grips.ac.jp/alumni/UzbekistanTourism\(2\).pdf](http://www.grips.ac.jp/alumni/UzbekistanTourism(2).pdf)
10. Enea ConstanŃa THE MAIN ISSUES AFFECTING THE VIABILITY OF INTERNATIONAL TOURISM IN WORLD ECONOMY/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу до

- ресурсы: <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2007/v1-economics-and-business-administration/56.pdf>
11. Gavin Eccles Marketing, sustainable development and international tourism/ [Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: <http://www.ataland.com/Files/Articles/h.pdf>
 12. Rabah Arezki, Reda Cherif, and John Piotrowski. Tourism Specialization and Economic Development : Evidence from the UNESCO World Heritage List/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2009/wp09176.pdf>
 13. Simon Milne, Irena Ateljevic. Tourism, economic development and the global–local nexus: theory embracing complexity/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: <http://150.214.182.12:8080/turismo/turismonet1/economia%20del%20turismo/economia%20del%20turismo/TOURISM%20ECONOMIC%20DEVELOPMENT%20AND%20GLOBAL%20LOCAL%20NEXUS.PDF>
 14. Yvette Reisinger International Tourism: Cultures and Behavior/ Butterworth-Heinemann, 2009. – 429 с.
 15. Гречаник В.П., Васильченко С.М. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму: Україна і світ/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vpu/Ekon/2008_6/4.pdf
 16. Гук Н.А. Перспективи розвитку туризму у світі та в Україні/ [Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/guk6.htm
 17. Иванова Л. О. Кон'юнктура міжнародного ринку туристичних послуг: нові реалії/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2009_5_3/202-205.pdf
 18. Милинчук Е.С. Системный подход к исследованию основных проблем туризма/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу: http://tourlib.net/statti_tourism/milinchuk2.htm

19. Основные экономические функции/[Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://izturizma.ru/Osnovnye_ekonomicheskie_funkcii.html
20. Туристская деятельность и ее социальные функции в жизни человека/[Электронный ресурс]. — Режим доступа до ресурсу : <http://www.kazatur.narod.ru/mut/7.HTML>
21. Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit: Tourismus in Österreich 2006 – Ein Überblick in Zahlen [Электронный ресурс]. – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.bmwfj.gv.at/Seiten/default.apxs>
22. Offizielles Tourismusportal der Österreich Werbung/Austrian National Tourist Office [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: www.austria.info
23. Österreich Werbung [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: http://www.austriatourism.com/xxl/_site/int-de/home.html
24. Statistik Austria Tourismus [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/tourismus/index.html
25. Русанова. А. Характеристика ресурсной базы развития туризма в Австрии [Электронный ресурс] / Анна Русанова. – Режим доступа до ресурсу: <http://kraevedenie.net/2009/01/22/tour-austria/>
26. Арефьев В. Е. Введение в туризм. Барнаул: Изд-во АГУ, 2002. — 282 с.
27. Всё о туризме и путешествиях [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://archive.travel.ru/austria/>
28. Дмитрієвський Ю. Д. Туристські райони світу. – Спб., "Норінт", 1999, 149 с.
29. Интересные статьи о туризме. Статьи о странах: Австрия [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://turistua.com/article/country/avstriya.htm>
30. Морозова С. Н. Туризм в Австрії. – М.: АСТ, 2000. – 122 с.
31. Погорлецкий А.И. Экономика зарубежных стран. – СПб.: Михайлов, 2000. – 490с.
32. Романов А.А., Саакянц Р.Г. География туризма: Учебное пособие. – М.: Советский спорт, 2002. – 464 с.

33. Австрийский институт экономических исследований [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.wifo.ac.at/>
34. Nach Burgenland-Wahl: Kritik an Bündelung von Tourismus und Kultur [После выборов в Бургенланде: критика объединения туризма и культуры] [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.derstandard.at/story/2000114014088/nach-burgenland-wahl-kritik-an-buendelung-von-tourismus-und-kultur>
35. Oesterreich.com [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.oesterreich.com/de/>
36. Халапурдина, В. В. Современное состояние и перспективы развития горнолыжного туризма в Австрии // Современные тенденции развития науки и технологий. – 2016. – № 8-1. – С. 137-139.
37. Österreich Werbung T-Mona [Австрия рекламирует T-Mona] [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.austriatourism.com>
38. Statistiken zum Thema Tourismus in Österreich [Статистика по теме Туризм в Австрии] [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://de.statista.com/themen/2672/tourismus-in-oesterreich/>
39. Akuter Personalmangel in Touristenhochburgen in Westösterreich [Острая нехватка кадров в туристических центрах в Западной Австрии] [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.derstandard.at/story/2000113118528/akuterpersonalmangel-in-touristenhochburgen-in-westoesterreich>
40. Туристична характеристика Австрії [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://revolution.allbest.ru/sport/00553232_0.html
41. Ігор Меліка. Австрія туристична: Відень — весняний букет вражень / [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://igormelika.com.ua/shhodennik-mandrivnika/avstriya-turistichnaviden-vesnyanij-buket-vrazhen-10-12-05-2013>

42. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія [Електронний ресурс] / Н. В. Фоменко – Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/books_ukr/fomenko44.htm
43. Юрківський В. М. Географія країн світу – Відень – столиця Австрії. Внутрішні відмінності і міста Австрії [Електронний ресурс] / В. М. Юрківський – Режим доступу до ресурсу: http://eduknigi.com/geo_view.php?id=260
44. Капланець М. М. Туристсько-рекреаційні ресурси Австрії / М. М. Капланець // Географія та туризм. – 2012. – Вип. 20. – С. 122–132.
45. Морозова С. Н. Туризм в Австрії / С. Н. Морозова – М. : АСТ, 2000. – 122 с.
46. Патійчук В. О. Країнознавча оцінка проблем і перспектив розвитку туризму в Австрії / В. О. Патійчук, Ф. А. Тарасюк // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 9. – С 162–170.
47. Русанова А. Характеристика ресурсної бази розвитку туризму в Австрії / А. Русанова [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://kraevedenie.net/2009/01/22/tour-austria/>
48. Туризм в Австрії. Федеральное министерство науки, исследований и экономики, Stubenring 1, 1010Vienna [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.bmwf.wg.at
49. Austria Invest in the European Champion for Tourism [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : https://investinaustria.at/en/downloads/brochures/ABA_Tourism_Austria_2018.pdf
50. Austria Tourist Arrivals [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://tradingeconomics.com/austria/tourist-arrivals>
51. Economic Significance of Tourism in Austria. ABA Invest in Austria [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://investinaustria.at/en/sectors/tourism/>

52. Egon Smeral. The economic impact of tourism in Austria / Smeral Egon // The Tourist Review. – 1995. – Vol. 50. – Issue : 3. – P. 18–22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/eb058193>
53. European Union Tourism Trends World Tourism Organization (UNWTO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419470>
54. OECD Tourism Trends and Policies 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oecdilibrary.org/docserver/tour-2018-en.pdf?expires=1537638339&id=id&accname=guest&checksum=7AA3114D719D40D454DA09C48791BCE>
55. Statistical Yearbook 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://wko.at/statistik/jahrbuch/2017_Englisch.pdf
56. The Statistics Portal. Austria [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/413169/number-of-nights-spent-in-short-stay-accommodation-in-austria/>
57. Аналіз державної політики на підтримку розвитку туризму в Україні : аналіт. докл. в рамках проекту “Використання канадського досвіду на підтримку розвитку туризму в Україні як провідної галузі економіки” / Держ. турист. адміністрація України, Спілка розв. туризму і ремесел „Золоте Перевесло” – К., 2005. – 165 с.
58. Бейдик О. О. Українсько-російський словник термінів і понять з географії туризму і рекреаційної географії / О. О. Бейдик. – К. : ВПЦ «Київський університет», 1997. – 300 с
59. Бессонова В.Б. Государственная политика в сфере туризма: правовой аспект / В.Б. Бессонова. - Туризм и культурное наследие: Межвузовский сборник научных трудов. Выпуск 1. [Електронний ресурс]Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_tourism/bessonova.htm
60. Глушко А. А. География туризма / А. А. Глушко, А. М. Сазыкин / Изд-во Дальневосточного ун-та. – Владивосток, 2002. – 266 с

- 61.Кожина А.В. Удосконалення організації надання туристичних послуг в малому історичному місті / дис. ... к. держ.упр. / А. В. Кожина. – Київ, 2009. – 280с.
- 62.Козловський Є. Шляхи формування еліти в туристичній галузі (вітчизняний та іноземний досвід) // Формування й оновлення політико-управлінської еліти в сучасній Україні: Зб. наук. пр. / За заг. ред. М. І. Пірен. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – С. 169 – 188.
- 63.Козловський Є.В. Іноземний досвід регулювання міжнародного туризму та його використання в Україні [Електронний ресурс] // Державне управління: теорія та практика. – 2005. – №1. – [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/kozlovsky.htm
- 64.Крачило Н. П. Экономико-географические проблемы туризма и его эффективность (вопросы теории, методики и практики) : Дис. ... д. геогр. н. / Н. П. Крачило. – К., 1992. – 357 с.
- 65.Кузьмук О. Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності [Електронний ресурс] / О. Кузьмук, Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/desember08/23.htm>
- 66.Мариниг К. Перспективы налогообложения туризма на муниципальном уровне (на примере города Тимминса) [Електронний ресурс] / К. Мариниг /Режим доступу до ресурсу : <http://citystrategy.leontief.ru./world/marinig.htm>
- 67.Масляк П.О. Рекреаційна географія. / П.О. Масляк // Навчальний посібник. - К.: Знання, 2008. - 343 с.
- 68.Мігущенко Ю.В. Напрями регулювання структурних диспропорцій в туристичній сфері країн центрально-східної та південної Європи: досвід для України в контексті розширеної зони вільної торгівлі / Ю.В. Мігущенко. – Режим доступу до ресурсу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/august08/13.htm>

- 69.Новикова В. І. Територіальна організація рекреаційної діяльності у контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Черкаської області) / дис. ...к. геогр. н. / В. І. Новикова. – Київ, 2008. – 280 с.
- 70.Новикова В. І. Картографічна продукція рекреаційного спрямування : нагальна необхідність і проблеми створення / В. І. Новикова // Картографія та вища школа : Збірник наукових праць. – К. : Інститут передових технологій, 2005. – Випуск 10. – С. 138–140.
- 71.Покоłodна М. М. Конспект лекцій з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсуреси України)» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа») / М. М. Покоłodна, І. Л. Полчанінова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 174 с.
- 72.Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003 № 1282-IV – [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>
- 73.Рекреационные системы / Под ред. Н. С. Мироненко, М. Бочварова. – М. : Изд-во МГУ, 1986. – 136 с.